ЭРХИМ ХҮБҮҮД, БАСАГАДТАА ҮНДЭР ДУУГАА ҮГЭЕ!

Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабрин 21-нэ гарана | № 139 (13628) | 1974 оной июнин 16, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

БҮХЫ ЮУМЭН—АРАДАЙ АША ТУҺАДА, СОВЕТ ХҮНЭЙ АША ТУҺАДА

Һунгагшад Л. И. БРЕЖНЕВТЭЙ уулзаба

Манай орон экономико болон соёл культураяа хүгжөөлгэдэ ажалай алдарта илалта, шэнэ амжалтануудые туйлан, СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын үдэрые угтажа байна. Хүдэлмэришэн анги, колхозно таряашад, интеллигенци, бүхы совет арад бүхы һунгагшадта, СССР-эй эрхэтэдтэ КПСС-эй Центральна Комитедэй хандаһан Хандалгые дайшалхы программа мэтээр угтан абаа. Партиин хандалга хадаа юһэдэхи табан жэлэй даабаринуудые, манай орондо коммунизм байгуулгын түсэбүүдые дүүргэхын түлөө олониитын политическэ ба ажалай айхабтар ехэ эдэбхи үүсхэл, бүгэдэ арадай социалис мүрысөөнэй шэнэ дэбжэлтэ бадараагаа.

Һунгалтын урда тээ үнгэргэгдөөд байһан суглаанууд парти арад хоёрой эбдэршэгүй нэгэдэлые шэнэ хүсэтэйгөөр харуулжа, Коммунис партиин, тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитедэй, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой дотоодын ба гадаадын сэсэ мэргэн политикые совет хүнүүдэй нэгэн һаналтайгаар һайшаан дэмжэжэ байһаниие үшөө дахин элирхэйлэн харуулба.

«Арад зоной аша туһада, ажалшадай зол жаргал ханганха ба байдал һуудалыень һайжаруулхаһаа ондоо зорилго КПСС-тэ үгы гээд, КПСС-эй ЦК-гай Хандалга соо хэлэгдэнэ.—Совет хүнүүд партидаа этигэнэ, энэ этигэл найдабаридань хүрэмөөр байхын тула парти бүхы юумэ хэнэ».

Союзай Соведтэ һунгалта үнгэргэхэ Бауманска һунгуулиин округой һунгагшадай суглаан июнин 14-дэ Москвагай Кремлиин съезднүүдэй ордон соо боложо, СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат, Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь Леонид Ильич Брежневтэй уулзалга болобо.

Суглаанда хабаадагшад нэрьемэ ехэ альга ташалгаар нүхэд Л. И. Брежневые, Ю. В. Андроповые, А. А. Гречкые, В. В. Гришиниие, А. А. Громыкые, А. П. Кириленкые, А. Н. Косыгиниие, Ф. Д. Кулаковые, К. Т. Мазуровые, А. Я. Пельшые, Н. В. Подгорные, Д. С. Полянскиие, М. А. Сусловые, А. Н. Шелепиниие, П. Н. Демичевые, Б. Н. Пономарёвые, М. С. Соломенцевые, Д. Ф. Устиновые, В. И. Долгих, И. В. Капитоновые, К. Ф. Катушевые угтаба.

Тэдэнтэй хамта үйлэдбэриин түрүүшүүл, Москвагай партийна, совет, ниитын организацинуудай, ниислэл хотын Бауманска ба Сокольническо районуудай түлөөлэгшэд президиумдэ һуулсаба.

КПСС-эй Бауманска райкомой нэгэдэхи секретарь В. Н. Макеев һунгалтын урда тээхи суглаа нээбэ.

Мүнөөдэр ниислэл хотымнай Бауманска ба Сокольническо районуудай ажалшадай, бүхы москвичуудай баяр баясхаланта үдэр болобо гээд тэрэ хэлэбэ. Бидэнэр СССР-эй Верховно Соведэй депутадта манай кандидат — КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Леонид Ильич Брежневтэй уулзажа байнабди.

Совет хүнүүд депутадуудые өөһэдынгөө түлөөлэгшэд гэжэ, арад зоной аша туһын түлөө оролдодог хүндэ ехэтэй этигэмжэтэд мүн гэжэ тоолодог гээд үгэ хэлэгшэ онсо тэмдэглэбэ. Ушар иимэһээ тэдэнэр гүрэнэй засагай органуудта эрхимэй эрхимүүдые, шэн зоригто ажалаараа, ниитын ажал ябуулгадаа үрэ ехэтэйгээр хүдэлдэг, бүхы ажабайдалаараа манай Эхэ орондо, совет арадта үнэн сэхэ байһанаа харуулһан хүнүүдые, коммунис уг зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэхээр бэлэн хүнүүдые гүрэнэй засагай органуудта һунгана гээшэ.

Бүхы совет арадтал адли москвагайхид КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Леонид Ильич Брежневые СССР-эй Верховно Соведэй депутадта өөһэдынгөө түрүүшын кандидадаар нэрлэһэн байна.

Ороноймнай ажалшад туйлай ехэ баяр баясхалантайгаар КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд болон гэшүүндэ кандидадуудые, партиин ЦК-гай секретарьнуудые совет засагай дээдын органой депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлээ.

Хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай, совет интеллигенциин, Совет Арми ба Флодой сэрэгшэдэй эрхим түрүү түлөөлэгшэдые депутадта кандидадуудаар мүн лэ нэрлэһэн байна.

Оронοймнай хуули гаргадаг дээдэ органой депутадаар һунгуулиин Бауманска округһоо һунгагдаха зүбшөөлөө үгэһэнэйнь түлөө Л. И. Брежневтэ үгэ хэлэгшэ бүхы һунгагшадай үмэнэһөө үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргөө.

Коммунис партиин ба совет гүрэнэй, уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша гэжэ Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь Леонид Ильич Брежневые бидэнэр һайн мэдэнэбди гээд үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ. Коммунизм амжалтатайгаар байгуулжа байһан манай ороной туйлалтануудта тэрэнэй үүргэ тон ехэ гээшэ.

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта).

БҮГЭДЭ АРАДАЙ ҺАЙНДЭР

...үнөөдэр СССР-эй Верховно Соведтэ депутадуудые ...гаха һунгалта — Советскэ Союзай бүхы арадуудай ... һайндэр. Үглөөнэй 6 часһаа һунгалтын бүхы учас...уудта совет эрхэтэд арадайнгаа эрхимэй эрхим хү...д, басагадай түлөө дуугаа үгэжэ захалба. Совет ара... политическэ болон ажалай тон ехэ дэбжэлтын ор... байдалда һунгалта эхилбэ.

...унгалтада хабаадалсажа, өөрынгөө политическэ эрхые ...жэ байһандаа совет хүн бүхэн — һунгагша бүхэн ... ехэ баяртай, омогорхолтой.

«Уншагты,
атаархагты —
би Советскэ Союзай
эрхэтэнби!»

...гэжэ одоол мүнөөдэр хэзээ хэзээнэйхиһээ илангаяа ... баяртайгаар, омогорхолтойгоор совет хүн бүхэн гүн ...энэйнгөө оёорһоо мэдүүлхэ, пролетарнадай агуу ехэ ... В. Маяковскиин эдэ гайхамшагта үгэнүүдые дахин ...н дабтан хэлэхэ байна.

...унгалтаһаа һунгалта хүрэтэр дүрбэн жэлэй турша соо ...айшье республикын ажабайдалда ямар ехэ хубилалта...д болоо гээшэб! Промышленность, хүдөө ажахы болон ...ьтурна байгуулалтада бага бэшэ амжалтанууд туйлаг... Дүрбэн жэлэй туршада промышленна продукциин ...ээн 39,5 процентээр ургаа, 390 миллион түхэри... гол фонднууд ашаглалгада үгтөө, хүдөө ажахыда ...тальна барилгада 337,3 миллион түхэриг гаргаша...аа. Республикын колхоз, совхозууд 4 мянга гаран ...тор, ашаанай 2462 автомашина, 285,8 мянган тонно ...ральна үтэгжүүлгэ гүрэнһөө абаһан байха юм. Хүдөө ...ыдахи капитальна барилгада—337,3 миллион түхэриг! ... хадаа һургуулиин байшангууд, больницанууд, клу...д, библиотекэнүүд, соёл культурын байшангууд шэ... баригдаа гэһэн удхатай. Энэ хадаа малай комплекс... шэнэ шэнэ барилганууд хэгдээ гэһэн удхатай. Энэ ... социалис хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ Коммунис ...иин, Совет засагай айхабтар ехэ анхарал хандуулдаг ...ыень эли тодоор гэршэлнэ. Инмэ туһаламжын ...р, 1969 онойхитой сасуулжа үзэхэдэ, 1973 ондо ма... республикада хартаабха ургуулжа абалга 1,7 дахин, ... — 1,5 дахин, мяха абалга 114 процент, һү — ... процент, үндэгэ — 2,1 дахин, нооһо — 107 про... ехэ болоһон байна.

...үнөө манай республикада туйлай ехэ шэнэ барилга ...бэ. Энэ барилга БАМ — Байгал-Амарай ма...раль гэжэ нэрэтэй. Москваһаа Хабаровск ...тэр унжыһан түмэр зам юм. Республи...ай территори дээрэ 600 гаран километр энэ харгы ...хэ. Бүтүү ой тайга байһан газарта шэнэ шэнэ тос...уд, промышленна предприятинууд бии болохо. Рес...икымнай промышленна хүгжэлтэдэ тон ехэ нүлөө ...хэ юм. Социалис Эхэ оронοймнай экономическа хүг...ын жама ёһон иимэ ха юм.

...рад зоной байдал һайжаруулха гээшэ партиин эко...ческа политикын дээдэ уг зорилго мүн,— гэжэ Со... Социалис Республикэнүүдэй Союзай бүхы һунгаг...а, эрхэтэдтэ Советскэ Союзай Коммунис партиин ...ральна Комитедэй хандаһан Хандалга соо хэлэгдэнэ. ...ун зоной байдал һайжаруулхын түлөө, хүн зоной ... байхын түлөө бүхы юумэ хэхэ!» — гэһэн уряа ло... партимнай тунхаглаад, бодото хэрэг дээрэнь бэе...жэ байна. Үнэхөөрөө тиимэ. Коммунис партимнай ...лга соо тон зүбөөр хэлэгдэнэ. Энэнь манайшье ...бликын ажалшадай байдал дээрэһээ эли тодоор ха...на. Жэшээлхэдэ, дүрбэн жэлэй туршада хүн зоной ... бүхэндэ мүнгэн олзо 27 процентээр, хүдэлмэри... болон алба хаагшадай һарын дунда зэргын салин ...н 14,6 процентээр, колхознигуудай ажалайнь тү...н 23,8 процентээр ехэ болоо.

...алшадай байдал һайжаруулха тухай Коммунис пар...ай хэлбэришэгүйгоер бэелүүлжэ байһан политикын ... аша үрэнь иимэл даа.

... дүүгэй халуун хани барисаа бэхижүүлгэдэ, ком...и байгуулгада ороной бүхы нацинууд болон үндэ...анай ажалшадай шэн габьяатай байһаниинь гүнзэ... мэдэрэгдэжэ, Арадуудай хани барисаанай орден ...олгогдоһон байна. Союзна болон автономито рес...ликанууд, автономито областьнууд болон националь...ругууд энэ орденоор шагнагданхай. Мүнөө манай ...бликын гүрэнэй туг дээрэ Ленинэй, Октябриин Ре...иин, Арадуудай хани барисаанай—иимэ гурбан ор...ур жабхалантайгаар ялалзажа байдаг болонхой. ...мунизм байгуулгын хэрэгтэ буряад арадай оруулһан ...ыень эдэ орденууд эли тодоор гэршэлнэ.

...ССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуу... дэбжүүлэгдэһэн хүнүүдэй дунда манайшье респуб... түлөөлэгшэд бии. Эдэ эрхимэй эрхим хүнүүд соо ...а болон совет зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, ...ан ба хонишон, врач ба механизатор, хүдэлмэри... ба колхозник бии. Эдэ хүнүүдэй түлөө һунгагша ... дуугаа үгэхэнь лабтай.

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

Хүндэтэ нүхэд!

Хүндэтэ москвагайхид!

Һунгалтын урда тээхи бэлэдхэлэй хүдэлмэри түгэсэхэ тээшээ ойртобо. Олон миллион һунгагшад өөһэдынгөө кандидадуудтай уулзажа, хүн зониие баярлуулжа, һанааень зобоожо байгаа юумэнүүд тухай хөөрэлдөө. Эдэ уулзалганууд парти болон арадай таһаршагүй нягтаар нэгэдэнхэй байһые, манай обществын бүхы ангинууд болон социальна бүлэгүүдэй, манай агуу ехэ Эхэ орондо ажаһуудаг бүхы наци болон яһатануудай таһаршагүй нэгэдэнхэй байһые айхабтар хүсэтэйгөөр, тодоор харуулһан байна. Энэ ушар, нүхэд, коммунизм байгуулха замда шэнэ илалтануудые туйлаха бата этигэл найдабари түрүүлнэ, зоригжуулна.

Минии кандидатурые СССР-эй Верховно Соведэй депутадта дэбжүүлһэнэйтнай түлөө таанадта, Бауманска болон Сокольническо районуудай бүхы ажалшадта, үнэн зүрхэнһөө баяр баясхалангаа хүргэхыемни зүбшөөгыт.

Аяар 25 шахуу жэлэй туршада манай ороной гүрэнэй засагай дээдэ органдо ажалшадай аша туһые сахин түлөөлхэ найдабари намда үзүүлэгдэнэ. Тиин мүнөөдэр боложо байгшатай адли һунгалтын урда тээхи уулзалгада долоодохиёо үгэ хэлэжэ байнаб.

Сэхыень хэлэхэдэ, һунгалтын урда тээхи үедэ сэдьхэл зүрхэеэ хүдэлгэнгүй байжа болохогүй байна. Юундэб гэхэдэ, айхабтар ехэ харюусалга дааһанаа мэдэрэгдэнэ, мүн этигэл найдабари үзүүлһэнэйнь, хүндэлһэнэйнь түлөө үнэн зүрхэнһөө, гүнзэгыгөөр баярлагдана.

Эндэ нам тухай нилээд олон һайн һайхан үгэнүүд хэлэгдээ. Эдэ бүхы үгэнүүдые түбхын түрүүндэ намайе хүмүүжүүлжэ болбосоруулһан Коммунис партидаа, минии дүшэн табан жэлэй урда гэшүүн боложо ороһон партида, манай орониие Ленинэй хараа шэглэлээр коммунизм тээшэ хүтэлжэ ябаа тэрэнэй Центральна Комитедтэ сүм хандуулхые дурадханаб.

Үни тогтоһон һайн һайхан заншалай ёһоор, һунгалтын урда тээхи уулзалгануудай үедэ ажал хэрэг тухайгаа хөөрэлдэдэг гээшэбди. Эндэ һунгагшадай захянуудые хайшан гэжэ дүүргэһэн тухайгаа, мүн һунгалтада партиин ямар политическэ хараа бодолтойгоор ерэһые тон тодорхойгоор хөөрэлдэдэг байнабди.

Энээнэй урда тээ болоһон һунгалтын үмэнэ совет арадта хандахадаа, КПСС-эй Центральна Комитет партимнай коммунизмын саашанхи илалтануудай түлөө, манай Эхэ ороной түгэс хүсые бэхижүүлхын түлөө тэмсэхэ, газар дэлхэй дээрэ эб найрамдал мандуулхын түлөө, совет бүлэ бүхэнэй ажабайдалые һайжаруулхын түлөө, совет хүн бүхэнэй һайн байхын түлөө тэмсэхэ юм гэжэ онсолон тэмдэглэһэн байна.

Тиимэл даа, нүхэд, бүхы ажал хэрэгүүднай хүнэй һайн байхын түлөө, арад зоной һайн байхын түлөө зорюулагдана. Эгээлэй үсөөхэн эдэ үгэнүүд айхабтар гүнзэгы удхатай. Тэдэ коммунистнуудай партиин ажал ябуулгын уг зорилгые харуулна.

Энэ агуу ехэ уг зорилгын түлөө К. Маркс Ф. Энгельс хоёр научна коммунизмын, мүн али бүхы янзын дарлалтаһаа хүниие сүлөөлхэ зорилготой хүсэтэ политическэ хүдэлөөнэй үндэһэ һуури табиһан байна. Мүн лэ энэ агуу ехэ зорилгын түлөө В. И. Ленин большевигүүдэй партиие байгуулан хатуужуулжа, тус партиин хүтэлбэри доро Россин пролетарнат илалта түгэс социалис революци бэелүүлээ.

Совет засагай тогтоһон түрүүшын жэлнүүдһээ эхилээд, парти ба гүрэмнай ажалша хүнэй ажабайдалые һайжаруулха гэжэ тэрэ үедэ бии байгаа бүхы арга боломжые ашаглахые эрмэлзэдэг бэлэй. Гэтэр манай орон дотор социализм байгуулха гээшэ хэсүү бэрхэ хэрэг байһан. Удаан сагай туршада бидэнэр оршон байхын түлөө, ажамидархын түлөө тэмсэһэн байнабди. Олон зуун жэлэй туршада байһан гээгдэлые усадхахын түлөө айхабтар ехэ ажал хэжэ, томо индустри байгуулһан, олон миллион хүнүүдые үзэг бэшэгтэ һургаһан, мэргэжэлтэй кадрнуудые бэлдэһэн байнабди. Бидэнэр айхабтар хүндэ хүшэр дай үзэжэ, олон мянган город, тосхонуудые, завод болон фабрикануудые һэргээн бодхоохо баатай болоо һэмди.

Коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй, хүдэлмэришэд болон таряашадай, манай ами наһанай гол зүйл болоһшо социализмые аршалан хамгаалжа бэхижүүлхын түлөө тэмсэһэн, али бүхы хохидолдо ороһон бүхы хүнүүдэй ажал хүдэлмэринь, тэсэбэринь, шэн габьяань, абьяас оролдолгонь айхабтар ехээр хүндэлэгдэхэ ёһотой. Тэдэ жэлнүүд үни домог түүхэдэ ороо юм. Гэбэшье болоһон хубилалтануудые тодоор, гүйсэдөөр ойлгохын тулада тэдэ жэлнүүд тухай һанажа байха шухала.

Мүнөө байдал ондоо болонхой. Олон миллион хүнүүдэй нэтэрүү шанга, баатарлиг ажалай ашаар манай орон дотор хүгжэнги, болбосоронги социалис общество байгуулагдаа. Мүнөөшье оронойнгоо экономическа хүсэ шадалые түргэнөөр хүгжөөхын тула, бэеэ хамгаалха шадалыень бэхижүүлхын тула нилээд ехэ мүнгэ зөөри гаргашалха баатай болонобди. Гэбэшье манай арга боломжонууд урданайхиһаа һураггүй ехэ болонхой. Эгээл тиимэһээ анханһаа хойшо эрмэлзэһэн зорилгоёо — совет хүнүүдэй ажабайдалые һайжаруулха хэрэгые партиин бодото политикын гол хэрэг болгохо гэһэн зориляго бэелүүлхэ арга олгоно.

Хоёр табан жэлнүүдэй — наймадахи болон юһэдэхи табан жэлнүүдэй уулзадхал дээрэ, партиимнай, бүхы совет арадай КПСС-эй XXIV съездэ бэлдэжэ байһан үедэ энээнэй урда тээхи һунгалта болоһон юм. Социалис үйлэдбэриин бушуу түргэнөөр хүгжэжэ байгаа үндэһэ һуурииие ашаглан, арад зоной материальна болон культурна хэмжээень нилээд дээшэлүүлхэ гэһэн зорилгые съезд табан жэлэй түсэбэй гол зорилго болгон табиһан байна.

1970 оной июньһээ хойшо хэгдэһэн ажал хүдэлмэри тухайгаа тоосоходоо, бидэнэр съездын шиидхэбэринүүдэй ямараар дүүргэгдэжэ байһан тухай тоосохо ёһотой болонобди. Арадай ажахы байдал тухай тодорхой ушар баримтанууд танда мэдээжэ. Тэдэ тоо баримтанууд һунгагшадта КПСС-эй ЦК-гай хэһэн Хандалга соо хэлэгдэнхэй. Мүн манай хүгжэлтын олон асуудалнууд һунгалтын урда тээхи уулзалгануудта парти болон гүрэнэй хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадай энээнһээ урда тээ хэлэһэн үгэнүүдтэ харуулагдаһан байна.

(Үргэлжэлэлынь 2, 3-дахи нюурнуудта).

МАНАЙ КАНДИДАДУУД

А. У. МОДОГОЕВ

Ц. А. БАДМАЕВА

Е. Ф. КОЖЕВНИКОВ

М. А. ЯСНОВ

О. Б. АЮШЕЕВ

Н. Б. ПИВОВАРОВ

МАНАЙ КАНДИДАДУУД

Ж. Б. САНЖИЕВ

О. М. ОМБОЕВА

В. И. АФАНАСЬЕВ

А. П. ИМЕЕВА

П. В. ТРИФОНОВ

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

(Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Политбюродо болон Центральна Комитедтэ хамта хүдэлдэг нүхэдэйнгөө хэлэһэн сэгнэлтэ, һанамжануудые зүб зүйтэй гэжэ хэлэхэ зуураа, манай бүхы ажал ябуулгын гол шухала зүйлые үшөө дахин онсолон тэмдэглэхэ хүсэлэнтэйб. Энэ юун бэ гэхэдэ, ажалшадай ажабайдалые һайжаруулха гэһэн съездын тунхаглаһан хараа шэглэл тодорхойгоор, бодотоор бэелүүлэгдэжэ байна.

Табан жэлэй дүрбэн жэлэй туршада ажалшадай байдал һайжаруулха гансал шэнэ хэмжээ ябуулгануудта гүрэмнай энээнэй урдахи табан жэлэйхидэ орходоо 1,5 дахин ехэ мүнгэ зөөри гаргашалха юм. Энээнэй ашаар багшанар болон врачнуудай, түмэр замай транспортын хүдэлмэрилэгшэд болон хүдөөгэй механизаторнуудай, студентнэрэй, пенсионернүүд болон бусад хүнүүдэй байдал нилээд һайжарха байна. Энэ үе соо бүхы дээрээ 47 миллион хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай салин хүлһэн нэмээгдэхэ юм. Пенси, стипенди, тэдхэмжэнүүд болон бусад түлбэринүүдэй дээшэлһэнэй ашаар 30 миллион хүнэй олзо доход ехэ болохо. Хүнэй гэр байра һайжаруулхын түлөө ехэ юумэн хэгдээ. Дүрбэн жэлэй туршада 45 миллион гаран хүн шэнэ байратай болоо. Эгээл имэ ехэ хэмжээгээр гэр байра баринабди.

Хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ айхабтар ехэ хубилалтанууд болоно. Энээнһээ урагша хүдөө ажахымнай гээгдэжэ ябаһан ушар арад зоной ажабайдал һайжаруулха арга боломжые нилээд ехээр хизаарлажа байһан юм.

Партимнай шэнэ ехэ арга боломжонуудые оложо бэелүүлээ. Тэдэнэй ашаар манай экономикын энэ шухала һалбарида тогтууритай дэбжэлтэ туйлаха арга олдоһон байна. Хүдөө ажахые хүгжөөхэ экономическа эрхэ нүхэсэлнүүд бии болгогдонхой. Комплексно оньһожоруулга, электрификаци, химизаци бэелүүлэгдэнэ; ехэ газар ехээр һайжаруулагдана. Мүнөө хүдөө ажахын үйлэдбэрие тусхай мэргэжэлтэйгээр хүгжөөхэ, тэрэниие томодхохо талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Эдэ бүгэдын ашаар хүдөөгэй ажалшад мүнөөнэй наука болон техникын туйлалтануудые ашаг үрэ ехэтэйгээр ашаглаха аргатай болоно.

Оронойнгоо улам ехэ боложо байгаа хэрэглэмжэнүүдые гүйсэд хангахын түлөө партимнай саашадаашье хүдөө ажахые хүгжөөхэ гэһэн хараа шэглэлээ хэлбэришэгүй шууд бэелүүлхэ юм гэжэ, үшөө дахин онсолон тэмдэглэнэб.

Арадай хэрэглэмжын эд товарнуудай үйлэдбэрилгэ болон тэдэниие хэрэглэлгын хоорондо нилээд ехэ таһалдал бии болонхой гэжэ XXIV съезд тэмдэглэһэн байна. Һүүлэй жэлнүүдтэ имэ таһалдал бага болонхой. Промышленностьмнай үргэн хэрэглэмжын олон эд товарнуудые нилээд ехээр, һайн шанартайгаар гаргадаг болоо. Тэрэ тоодо ажаһуудалай техникэ, мебель, хүнгэн автомобильнууд болон үни удаан сагта ашаглагдаха бусад зүйлнүүд һайнаар, ехээр бүтээгдэдэг болоо.

Манай ороной экономическа болон научно-техническэ хүсэ шадалай хэлбэришэгүйгөөр дэбжэжэ байһанай ашаар эдэ бүгэдэ туйлагдаа юм. Арадай ажахын хүгжэлтэдэ нилээд ехэ амжалта туйлаһандаа омогорхохо ёһотойбди. Олон мянган шэнэ предприяти, агропромышленна комплекснууд ашаглалгада оруулагдаа. Хэдэн шэнэ электростанцинууд, тусхайлбал, Красноярска ГЭС мэтын асари ехэ станцинууд, шэнэ тепловой болон атомна станцинууд хүдэлжэ эхилээ гэжэ таанар мэдэнэт. Научно-техническэ дэбжэлтын ашаар бии болоһон тон шэнэ хэдэн үйлэдбэринүүд байгуулагданхай.

Гэбэшье партимнай туйлаһанаараа хэзээшье һанаагаа амардаггүй. Парти үшөө шиидхэгдээгүй асуудалнуудта коммунистнуудай, бүхы ажалшадай анхарал оролдолгые хододоо хандуулдаг. КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүд, тэрэ тоодо 1973 ондо болоһон эгээ һүүлшын, декабриин Пленумшье зүбшэһэн асуудалнуудта эгээл тиимээр хандаһан байна.

Табан жэлэй түсэбэй гурбадахи жэлдэ ехэ амжалтанууд экономикын бүхы һалбаринуудта туйлагдаа гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, Пленум гээгдэжэ ябаа ажалнуудта гол анхаралаа хандуулжа, бии байһан арга боломжонуудаа улам гүйсэдөөр хэрэглэхэ шухала тухай тэмдэглэһэн байна. Тусхайлбал, эдеэ хоолой, хүнгэн промышленность болон «Б» бүлэгэй бусад һалбаринууд үшөөл аалиар хүгжөөгдэжэ байна гэжэ хэлэгдэһэн байна.

1974 ба 1975 онуудта бэелүүлхэ даабаринууд нилээд ехэ гэжэ онсолон тэмдэглэхэ зуураа, тэдэ даабаринууд дүүргэгдэхэ ёһотой гэжэ тэмдэглээ һэн. Энэ зорилгоёо бэелүүлхын түлөөдэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ, ажахын хүтэлбэриие һайжаруулха, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлхэ, журам заршам, эмхидхэл һайжаруулха шухала. Нэгэншье хүдэлмэриин үдэр, нэгэншье хүдэлмэриин час хооһоор үнгэрхэ ёһогүй.

Декабриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые парти болон арад зомнай тон үргэнөөр дэмжээ гэжэ Центральна Комитет ханангяар тэмдэглэнэ. Социалис мүрысөөнэй шэнэ долгин бүхы орон доторнай эбхэрбэ. 5 миллиард гаран түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилхэ гэһэн уялга 1974 ондо абтаа. Тиин оройдоол табан һара үнгэрөөд байна, харин манай промышленность 3 миллиард гаран түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур бүтээгээд байна. Манай арадай габшагай ажал гээшэ имэ ха юм.

1974 онние, мүн табан жэлэй түсэбые бүхы дээрэнь нэрэтэй түрэтэйгөөр түгэсхэхэ хэрэг үлөө. Эдэ бүгэдые хэхэ, бүтээхэ аргатайбди, бүтээхэшьебди гэжэ таанадтай хамта, хүндэтэ москвагайхид, бүхы совет арадтай хамта батаар этигэжэ байһанаа хэлэхыемни зүбшөөгыт.

Нүхэд! Обществын хүгжэлтын замые хараалхадаа, партимнай мүнөө үеын хэрэглэмжэ зорилгонуудые хараадаа абахаһаа гадна, бүри холын, хойшонхи зорилгонуудаа хараадаа абадаг, энэ зуун жэлэй эсэс багаар манай орон ямар болохо ёһотойб гэжэ бодомжолдог юм.

Табан жэл бүхэн манай обществые хүгжөөлгэдэ нилээд ехэ алхам болодог. Гэбэшье 10-дахи, ондоогоор хэлэхэдэ, ойн жэлэй табан жэлнай онсо һуури эзэлхэ юм. Айхабтар ехэ ажал хүдэлмэри бүтээхээр түсэблэгдэхэ байһаниинь ойлгосотой. Тэрээнһээ гадна партиин XXIV съездын заабаринуудай ёһоор, шэнэ табан жэлэй түсэб 1975—1990 онуудта арадай ажахые хүгжөөхэ холын хараата генеральна түсэбтэй хамта бэлдэгдэжэ, тэрэнэй нэгэ хубинь болохо ёһотой юм.

Тиимэ болохолоороо, КПСС-эй удаадахи XXV съезд болон СССР-эй шэнэ зарлалай Верховно Совет мүн лэ юрын ээлжээтэ табан жэлэй түсэб зүбшэн хэлсэжэ абаха бэшэ, харин үнэхөөрөө ехэ программна удха шанартай документнүүдые баталан абажа, тэдэнь коммунис байгуулалтын замда шухала шата болохо юм.

Мүнөө эдэ бүхы түсэбүүд бэлдэгдэжэ байна. Тиимэһээ национальна доход хэр ехээр дээшэлхэб, али нэгэн янзын продукци үйлэдбэрилгэ хэр ехээр нэмэхэб гэжэ тодорхой тоонуудые хэлэхэнь эртэ. Гэбэшье эдэ түсэбүүднай партийна политикын, партийна шиидхэбэринүүдэй бата бэхи үндэһэ һуури дээрэ табигдадаг, тиимэһээ тэдэнэй ямар шэглэлтэй байхань элитэ, тэрээн тухай тодорхойгоор хэлэжэ болохо юм.

Ажалшадай байдалые нилээд ехээр саашадаа һайжаруулха зорилгоор оронойнгоо ажахые хүгжөөхэ удаан хараата түсэб табигдаха ёһотой гэжэ партиин XXIV съезд онсолон тэмдэглэһэн байна. Партимнай энэ айхабтар шухала заабаринь тон наринаар бэелүүлэгдэхэ гэжэ партиин Центральна Комитедэй зүгһөө таанадые, мүн таанадаар дамжуулан бүхы совет хүнүүдые найдуулнаб.

Коммунис байгуулалтын олон ехэ асуудалнуудые шиидхэхэ гэжэ холын хараата түсэб дотор тодорхойлогдохо. Энээнэй ашаар коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха, арад зоной байдалые шэнэ хэмжээндэ хүргэхэ талаар нилээд урагшаа дабшаха арга олдохо юм.

Үйлэдбэриин хүсэнүүдые али бүхы талаар хүгжөөхэ, научно-техническэ дэбжэлтэ түргэдхэхэ, энээнэй үндэһөөр бүхы экономикын ашаг үрые дээшэлүүлхэ гэһэн зорилго табигдана. Арадай ажахын шэнэ ехэ комплекснуудые байгуулха талаар үргэн ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ юм.

Бүри мүнөө энэ замдаа орожо байнабди. Баруун Сибирьтэ нефть болон газай айхабтар баян хэбтэшэнүүд ашаглагдажа эхилбэ. Кама дээрэ айхабтар ехэ автомобильна үйлэдбэри байгуулагдажа байна. Мүн Байкало-Амурска зам табигдажа эхилээд, энээнэй бүтэхэдэ, Забайкали болон Алас-Дурна зүгэй үргэн олон нютагуудые шэнэдхэн хубилгаха арга олдохо. Россиин хара хүрьһэтэ бэшэ газар нютагуудай экономикые дэбжээхэ талаар ерээдүйн табан жэлнүүдтэ ехэ юумэн хэгдэхэ ёһотой. Тэндэмнай 60 миллион шахуу хүн ажаһуудаг ха юм. Би хэгдэхэ ажал хүдэлмэриин зарим тэдыень лэ дурдабаб. Гэбэшье имэ ехэ, үргэн хубилалтануудые түүхэ хэзээшье үзөөгүй гэжэ тон найдамтайгаар хэлэжэ болоно. Эдэ хубилалтануудай ашаар манай Эхэ ороной түхэл шарайе нилээд ехээр хубилгаха, шэнэдхэхэ арга олдохо юм.

Арадай ажахын түргэн ургалта айхабтар шухала социально-экономическа зорилгонуудые шиидхэхэ шэнэ арга боломжонуудые олгохо.

Ерэхэ гурбан табан жэлнүүдэй туршада тон һайн шанартай эдеэ хоолой продуктнуудые бидэнэр гүйсэд элбэгжүүлхэ, арадай хэрэглэмжын эд товарнуудые элбэгжүүлхэ, ажаһуудал хангаха һалбаринуудые үргэнөөр хүгжөөхэ, тиин хүн зоной бодото олзо доходые дээшэлүүлхэ ёһотойбди.

Манай заха хизааргүй үргэн ороной олонхи город, тосхонуудые шэнэдхэн һэргээхэ гэжэ холын хараата түсэбүүд дотороо хараалха ёһотойбди. Мүн бүлэ бүхэниие болбосон һайн байратай болгохо гэһэн тон хэсүү зорилго энээнтэй хамта дүүргэгдэхэ ёһотой. Имэ зорилгые энээнһээ урда дэлхэйн нэгэншье орон шиидхэжэ шадаагүй юм. Харин бидэнэр тиимэ зорилго табинабди, тэрэнээ дүүргэхэбди.

Эдэ бүгэдын хүнгэн, бэлэн бэшэ зорилгонууд байһаниинь ойлгосотой. Бидэ бүгэдын ямараар хүдэлмэрилхэ, промышленность, хүдөө ажахы, наука болон техникэдэ ямар амжалтанууд туйлагдаха байһанһаа манай урагшаа дабшаха ябадал дулдыдаха юм. Булад хайлуулдаг, нефть абадаг машинануудые ухаалан бии болгодог хүнүүдэй, завод болон электростанцинуудые баригшадай, таряа тарижа хуряагшадай ажал хүдэлмэриһөөнь лэ, тэдэнэй ухаан болон хүсэ шадалһаань лэ манай байдалай һайжаралга дулдыдадаг ха юм. Тиин бүхы түсэблэжэ байгаа зүйлнүүдые, ерээдүйгөө хараалан, бүхы хэхэ, бүтээхэ гэһэн зүйлнүүдые гансал таанад, нүхэд, гансал ажалша арад зон лэ бодото байдал болгожо шадаха юм.

Ажалай үндэр бүтээсэ, экономикын ашаг үрэнь хүн зоной байдал һайжаруулха хэрэгтэ обществын зорюулжа шадаха национальна баялигай хэмжээнэй хубиие тон сэхээр тодорхойлно. Эгээл тиимэһээ ажахы эрхилгые эршэдхэхэ, шанар гээшые ехээр һайжаруулха хэрэг айхабтар ехэ удха шанартай болобо гэһэн тобшолол партимнай хэһэн байна. Эдэ бүгэдэ амжалтатай экономическа хүгжэлтын зайлашагүй эрхэ нүхэсэлынь болоно гэжэ холын хараата түсэб табилгаар хэгдэжэ эхилһэн түрүүшын ажал гэршэлэн харуулба.

Бүри мүнөөшье арадаймнай ажахын хүгжэлтын ябасань хүдэлмэриин хүсэнүүдэй ургалтые нилээд ехээр уридлана. Ушар тиимэһээ ажалай хүсые айхабтар ехээр арьбалха гэһэн эрилтэ табигдана. Харин саашадаа энэ эрилтэ бүри шангаар табигдаха юм. Юундэб гэхэдэ, экономикомнай бүри ехэ хэмжээгээр хүгжөөгдэхэ, мүн наукада, гэгээрэлдэ, элүүрые хамгаалгада, ажаһуудал хангаха хэрэгтэ хүдэлмэрилжэ байгаа хүнүүдэй тоо саашадаа улам олошорхо байна бшуу. Ушар имэһээ материальна үйлэдбэридэ хүдэлмэрилжэ байгаа хүнүүдэй тоое ехээр олошоруулангүйгөөр арадай ажахын бушуу түргэн хүгжэлтые туйлаха хэрэгтэй болохо юм. Ондоогоор хэлэхэдэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлһэнэй ашаар лэ ажахыгаа хүгжөөхэ хэрэгтэй болохо. Тиимэ болохолоороо, табиһан ехэ түсэбүүдээ бэелүүлхын тулада хүдэлмэришэд болон колхозшнгууд бүтээсэ ехэтэй машинануудаар, шэнэ автоматическа лининүүдээр, хүсэтэ тракторнуудаар, комбайнуудаар, хүдөө ажахын бусад техникээр, мүнөө үеын тон шэнэ технологёор зэбсэгжүүлэгдэхэ ёһотой.

Научно-техническэ дэбжэлтэ гээшэ бүхы экономическа политикын гол зүйлынь мүн гэжэ парти тоолоно. Энэ дэбжэлтэ үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудта нэбтэрхэ ёһотой. Зоригтойгоор хэгдэһэн шэнэ научна нээлтэнүүдшье, мүн технологи һайжаруулха талаар хэгдэһэн олон мянган ухаалалганууд, шэнэ механизмууд, инструментнүүд, тобшоор хэлэхэдэ, хүнэй ажал хүдэлмэрине химгадан хүнгэдхэдэг, тэрэнэй бүтээсыень дээшэлүүлжэ, һонирхолтой һайн болгодог бүхы зүйлнүүд нэбтэрүүлэгдэхэ ёһотой.

Ажалай бүтээсэ гээшэ ниитын шэнэ байгуулалтын илалта туйлахын тулада эсэсэй эсэстэ эгээл шухала, эгээл гол зүйлынь мүн гэжэ В. И. Ленин хэлэһэн юм. Мүнөөнэй үе шатада, научно-техническэ эрид хубилалтын үе шатада Ленинэй энэ заабари онсо удха шанартай болобо. Тиимэһээ партимнай энээн тухай хэзээшье мартадаггүй!

Экономикын хүгжэлтые эршэдхэхэ арга методуудые хэрэглэжэ эхилхэдэ, ажахые хүтэлбэрилхэ талаар хэдэн шухала, орёо хэсүү зорилгонууд табигдана, түсэблэлгые улам һайжаруулха, экономическа арга боломжонуудые бүри шадамар бэрхээр ашаглаха, ажахын тоосоое улам нягтаар бэелүүлхэ зорилго табигдана. Партимнай эдэ бүхы асуудалнуудые шиидхэхын түлөө хүдэлхэншье, саашадаашье хүдэлхэ юм.

Тобшоор хэлэхэдэ, экономико хүгжөөхэ, арад зоной байдал һайжаруулха талаар бидэнэй урда айхабтар ехэ зорилгонууд байна. Эдэ зорилгонуудые бэелүүлхын тулада ажахын хүтэлбэриин бүхы үе шатануудай ажал ябуулгые нарижуулан һайжаруулхагаар олон миллион ажалшадай үргэн хүдэлөөе үүсхэхэ, тэдэнэй эдэбхиие дээшэлүүлхэ, ажал хүдэлмэридөө үнэхөөрөө эзэн ёһоор хандадаг болохын түлөө үдэр бүхэндэ оролдохо шухала. Экономико хүтэлбэрилгэдэ партийна ёһоор хандаха гээшэ эгээл имэ юм. Тэрэнэй үнэн зүб байһые социалис байгуулалтын бүхы түүхэ гэршэлэн харуулһан байна. Мүн энэ хадаа ерээдүйдэ туйлагдаха манай амжалтануудай эшэ үндэһэн мүн гэжэ этигэнэбди.

Нүхэд! Экономикоһоо гадна, мүн обществын хүгжэлтын бусад асуудалнууд холын хараатай түсэбтэ оруулагдаха ушартай. Юундэб гэхэдэ, мүн хүнүүдэй социальна, оюун ухаанай, зан заншалай эрилтэ хэрэглэмжые хангаха гээшэ социализмын зорилго ха юм.

Обществын бусад гэшүүдтэй би адли тэгшэ эрхэтэйб гэжэ мэдэрхэ гээшэ хүн бүхэндэ шухала. Намайе бусад хүнүүд хүндэлхэ, зүб һайнаар хандаха, гүрэн нам тухай оролдохо, коллектив ходоо туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлхэ гэжэ хүн бүхэн найдаха аргатай байха ёһотой. Хүн бүхэн өөрынгөө предприяти болон эмхи зургаанай хэрэгүүдтэ, гүрэнэйнгөө ажал ябуулгануудта эдэбхитэйгээр хабаадалсаха эрмэлзэлгэтэй байдаг. Ерээдүйдни һайн байха, ухибүүдни һайн ажаһууха гэжэ хүн бүхэн бата этигэлтэй байха ёһотой. Эдэ социальна хэрэглэмжэнүүдые хангаха эрхэ нүхэсэлнүүд манай орон дотор байгуулагданхай. Энэ социализмын айхабтар ехэ туйлалта мүн. Тиин ниитын бусад баялигуудые хамгаалагшадал адляар энэ туйлалтаяашье сахин арьбадхаха ёһотойбди.

Социальна хүгжэлтын үрэ дүн гаргаха гээшэ, тинхэдээ богонихон болзорой туршада гаргаха гээшэ экономикынхида орходоо бэрхэтэй хэрэг юм. Социальна үйлэ ябадалнуудай хүгжэлтые хододоо тоогоор харуулхын аргагүй байдаг. Гэбэшье энэ талаар ямар шэглэлнүүд бииб гэжэ яһала тодорхойгоор хэлэжэ болохо юм.

Гол шэглэл юуб гэхэдэ, совет общество улам нягта нэгэдэлтэй, улам нягта жагсаалтай боложо байна. Ниитын харилсаануудай байгууламжые гүнзэгыгээр хубилгаха гэһэн урдань үзэгдөөгүй ехэ хэмжээнэй, тон ехэ удха шанартай зорилгонууд түүхэдэ эгээ түрүүшынхеэ манай орон дотор бэелүүлэгдэжэ байна. Совет обществые бүридүүлдэг ангинууд болон социальна бүлэгүүд улам ойро дүтэ болоно. Энэмнай, нүхэд, ехэ һайн гээшэ. Бидэнэр коммунизм байгуулха замаар улам урагшаа дабшана бшуубди.

Совет арад гэһэн хүнүүдэй түүхэдэхи шэнэ нэгэдэл манайда бүрилдэнхэй. Энэ ямар удхатайб гэхэдэ, социальна болон национальна илгаануудта хабаагүй, ниитэ зүйлнүүд абари зангай, совет хүнүүдэй үзэл бодолой талаар улам олошоржо байна гэжэ энэ ушар харуулна. Социалис байгуулалтын үндэһэ һууринь хододоо байһан хүдэлмэришэн анги болон таряашадай холбоон улам хүгжөөгдэжэ, эдэ ангинууд интеллигенцитэй политическэ, үзэл сурталаашье талаар таһаршагүйгөөр нэгэдэнэ гэжэ харуулна. Манай интеллигенци социализмын талые үнинһөө хойшо шууд шангаар баримталдаг ха юм. Тиин бүхы ажалшадай, бар хүсэнэй болон ухаанай ажалтанай бата бэхи холбоон, хүдэлмэришэн ангиин, колхозно тарлашадай, арадай интеллигенциин бата бэхи холбоон хадаа манай ажабайдалай бодото баримта болонхой гэжэ мүнөө гүйсэд үндэһэтэйгөөр хэлэжэ болоно. Доторнь хүдэлмэришэн ангиин шиидхэхы үүргэ дүүргэжэ байгаа энэ холбоон таһаршагүй бата бэхи!

Обществые социальна талаар улам нэгэн адли болгон хүгжөөхэ гээшэ социалис демократиин саашанхи хүгжэлтын, болбосоронги социализмын политическэ байгуулалтын найдамтай үндэһэ һуури болоно.

Имагтал социализм, гансал социализм демократическа эрхэ сүлөөнүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ арга хангана гэжэ бидэнэр бата найдамтайгаар хэлэхэ байнабди. Бодото демократизм манай обществын бүхы байдалда нэбтэрэнхэй. Тэрэ хадаа бүгэдэ арадайшье, мүн эрхэтэн бүхэнэйшье аша туһые үрэ ехэтэйгээр хангана. Тиин социалис демократиин гол ёһонуудые бэелүүлэгшэ гол хүсэниинь, тэрэнэй саашадаа амжалтатайгаар хүгжэхэ арга нүхэсэлынь манай ленинскэ парти болоно.

Али бүхы шатын Советүүдэй эдэбхиие дээшэлүүлхэ зорилготойгоор шэнэ тодорхой хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ шухала тухай дүрбэн жэлэй урда тээ хэлсээ һэмди. Тэрээнһээ хойшо тусхай хуулинууд абтажа, Советүүдэй эрхыень, материальна арга боломжонуудыень ехэ болгоо. Депутадууд тухай хуули тэдэнэй ажал ябуулгые нилээд ехээр үргэдхэһэн байна. Советүүд урданайхиһаа эдэбхитэйгээр ажалладаг болоо. Депутадууд улам шанга эрилтэ табидаг болонхой, тэдэнэй гүрэнэй бодомжо хараань үргэдөө. Энэ айхабтар шухала, юундэб гэхэдэ, партиин хүдэлмэриин аша үрэтэй байһыень харуулна.

Хүнэй үдэр бүри хүдэлдэг, зохёохы эршэ хүсэеэ гаргадаг оршон байдалда нэбтэрдэггүй һаа, демократи гээшэ хооһон абяан болодог. Тиимэһээ үйлэдбэри дээрэ демократиие али болохоор бэхижүүлгэ тон шухала удха шанартай юм.

Энэ талаар бидэнэр нилээд шанга хараа баримталдагбди. Предприятинуудай хүдэлмэриин гол ёһо, арга методууд тухай хуули бүхэндэ, тогтоол бүхэндэ үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэдэ ажалшадые хабаадуулха тухай зааташагүй хараалха шухала гэһэн эрилтэ парти табидаг. Жэшээнь, һаяхан үйлэдбэриин нэгэдэлнүүд тухай дүрим соо хараалхые парти тоолодог юм. Жэшээлхэдэ, үйлэдбэриин нэгэдэлнүүд тухай дүрим һаяхан батаалагдаа һэн. Түсэбүүдые бэлдэхэ, дүүргэхэ хэрэгтэ, ажалай болон һуудал байдалай эрхэ нүхэсэлые һайжаруулха, нэгэдэлэй бүхы ажал ябуулгые нарижуулха хэрэгтэ ниитын эмхинүүд болон коллективүүдэй дүүргэдэг үүргые дээшэлүүлхэ шухала гэжэ тус документ дотор хэлэгдэнхэй. Партийна организацинууд, профсоюзууд болон комсомол коллектив бүхэнэй, бүхы обществын аша туһада өөрынгөө ехэ эрхээ ашаглажа шадаха байһаниинь дамжаггүй.

Советүүдэй хүдэлмэридэ, үйлэдбэри хүтэлбэрилгэдэ ажалшадай улам үргэнөөр хабаадалсадаг болоходо, профсоюзууд, комсомол болон ниитын бусад эмхинүүдэй эдэбхиин дээшэлхэтума ажалшадай политическэ культурые дээшэлүүлхэ, партийна, совет болон ажахын органуудай хүдэлмэри тухай олониитэдэ сагүргэлжэ дуулган соносхожо байха ябадал үргэдхэхэ хэрэг илангаяа шухала болоно. Энэ талаар яһала ехэ юумэн хэгдээ. Мүн лэ энэ замаараа саашадаашье ябахабди.

Һүүлэй жэлнүүдэй туршада Верховно Соведэй абаһан ажалай хуули гаргалгын үндэһэ һууринууд тухай, һуралсал болон элүүрые хамгаалга тухай хуулинууд, байгаалиие хамгаалха тухай хуули хүнэй эрхые саг үргэлжэ үргэдхэхэ, ажалша хүнэй эрхые үргэдхэхэ гэһэн манай гол хараа шугамые үргэлжэлүүлһэн ябадал мүн. Һүүлэй жэлнүүдтэ манай хуули гаргалгын хэрэг нилээд шэнэрээ, урданайхиһаа тогтууритай, демократична болоо гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Социалис хуули сахилгые бэхижүүлхэ тухай хэлэхэдээ, энэ талаар хоёр зүйл онсолон тэмдэглэхэ шухала. Нэгэдэхеэр, гражданинуудай эрхые тон шангаар сахиң хамгаалха, али бүхы хүнүүдэй, тэрэ тоодо тушаалта нюурнуудай зүгһөө ямар нэгэн аргаар зоргоороо аашалха ябадалые гүйсэд зайсуулха хэрэгтэй. Хоёрдохёор, бүхы эрхэтэд совет хуулинуудые, ниитын гурим дүримүүдые тон шангаар сахиха ушартай. Гэмтэ ябадалнууд, обществодо харша али бүхы аяг аашанууд хадаа социальна хорото ябадал болоно. Тиимэһээ тэрээнтэй үдэр бүхэндэ, хатуугаар, эрид шиидэнгеэр тэмсэхэ шухала. Совет хүнүүд асуудалай иимээр табигдажа байһые һайшаан дэмжэхэ байха гэжэ этигэнэбди.

Ажахын ябуулгые эрхын талаар гуримшуулха тухай хэдэн үгэ хэлэхэ хэрэгтэй. Эдэ асуудалнуудта удаан сагай туршада зохихо анхарал хандуулагдаагүй байжа, эндэ шиидхэгдээгүй олон асуудалнууд бии болонхой. Арадай ажахын һалбари бүхэндэ олон мянган элдэб заабари, дүримүүд бии байдаг. Тэдэниие бүгэдыень мэдэхэ, һанахань бэрхэтэй! Угайдхадаа, тэдэ дүримүүдэй олониинь хуушараа, ямаршье үндэһэгүйгөөр ажал ябуулга хизаарладаг, элдэб жэжэ зүйлнүүдээр олон. Энэ ушар хүн зоной эдэбхи үүсхэлые хизаарлана. Мүнөө үедэ экономикодо табигдажа байгаа шэнэ эрилтэнүүдтэ зүришэнэ.

Шэнэ зарлалай Верховно Совет, правительство, министерствэнүүд болон зургаанууд энэ асуудалые һайтар зүбшэн хэлсэхэ гэжэ һанагдана.

Социалис демократиие хүгжөөлгэ гүрэнэй аппарадые саг үргэлжэ нарижуулха эрилтэ табина. Хаа хаанагүй тушаалта нюурнуудай харюусалгые дээшэлүүлхэ, харин хэрэгтэй газартань эмхидхэлэй байгууламжые һайжаруулха шухала.

Бидэнэр саашадаашье гүрэнэй органуудай ажал хүдэлмэридэ ленинскэ, партийна шэнжэ шууд сэхээр, шиидэнгеэр нэбтэрүүлхэбди. Энэ зорилго тухай КПСС-эй ЦК-гай һүүлшын Пленум дээрэ ехэ хөөрэлдөөн болоо. Хүдэлмэриин партийна ёһо дүримүүдые батадхаха зуураа, али бүхы янзын нобшо хойрог ябадалнуудтай улам шангаар тэмсэхэ шухала гэжэ хэлэгдээ һэн.

Бүдүүлиг зантай, нобшо хойрог хүнүүдэй мүнөө хүдэлмэрилхэнь бэрхэтэй болонхой. Гэбэшье нобшо хойрог ябадалтын манай общество дотор байха аргын улам бага болоходо, тэрэ шэнэ байдалда тааруулха гэжэ түхэл шарайгаа хубилгана. Имэ хүнүүд наагуураа шэнэ нюуртай болоошье һаа, саагуураа үноехил хуушан зандаа, ажал хэрэгэй удхыень бэшэ, харин газаа талыень лэ харадаг, зургаанайнгаа, нютагайнгаа аша туһын тулада гүрэнэй, обществын, хүнүүдэй аша туһые мартадаг юм. Зарим хүдэлмэрилэгшэд өөһэдөө шиидхэбэри абахагүй гэжэ оролдодог, ажал хүдэлмэридэ хэрэгтэй болоходонь, зоригтой шиидхэбэри абахаһаа, нюурай харюусалгаһаа айдаг. Хайшан гэжэ хүдэлмэреэ эрхим һайнаар эмхидхэхэб гэжэ оролдодоггүй, харин таһалдалай болоо һаа, ямар аргаар бэеэ хамгаалхаб гэжэ элдэб саарһануудые бэлдэхэ тухай анханһаа хойшо бододог юм. Имэ хүнүүд манай аппарадта үсөөн. Теэд үсөөншье һаа, тэдэнэр ехэ хоро хүргэжэ болохо юм.

Хүтэлбэрилэлгын тушаалнуудта, советскэ гү, али ажахын органуудта, соёл культурын эмхи зургаануудта, олониитын эмхинүүдтэ социализмын хэрэгтэ үнэн сэхэ хүнүүд, ажал хэрэгээ һайн мэдэдэг бэлигтэйшүүл, һайн эмхидхэлшэд, шэнэ зүйлнүүдые һайнаар ойлгодог, хүн зоноор хөөрэлдэхэдөө бэрхэ, коллективээ дахуулан ябажа шадаха, мүн тинхэтэеэ хамта коллективһээ һургаал абажа шадаха хүнүүд байха ёһотой.

Социализмын үедэ болбо-

Нүхэр АНДРОПОВ Юрий Владимировичта

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум ба СССР-эй Министрнүүдэй Совет Коммунис парти ба Совет гүрэнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша Таниие жара наһа гүйсэһэнтэйтнай дашарамдуулан, халуунаар амаршална.

Олон удаан жэлдэ элүүр мэндэ ябахыетнай, манай парти ба совет арадай аша туһада үрэ ехэтэйгээр ажаллахыетнай хүндэтэ Юрий Владимирович Танда үнэн зүрхэнһөө хүсэнэбди.

КПСС-эй Центральна Комитет	СССР-эй Верховно Соведэй Президиум	СССР-эй Министрнүүдэй Совет

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Ю. В. АНДРОПОВТО СОЦИАЛИС АЖАЛАЙ ГЕРОЙН НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Коммунис партиин ба Совет гүрэнэй үмэнэ ехэ габьяатай байһанайнь түлөө, жара наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Гүрэнэй аюулгүйе сахиха комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр **Андропов** Юрий Владимировичта **Социалис Ажалай Геройн** нэрэ зэргэ олгожо, **Ленинэй орден, «Хадуур ба балта»** гэжэ алтан медаль тэрээндэ барюулха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1974 оной июнийн 14.

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь 2-дохи нюурта).

[...]доо hэм. Тиигээд иимэ тобшолол хэжэ шадахабди гэжэ hананаб: энээнэй урдахи hунгалтын үедэ партиин хараалhан зорилгонууд амжалтатайгаар дүүргэгдэнэ. Энэ ушар хадаа ленинскэ партиин хэлэhэн үгын бодото хэрэгтэйнь алгасадаггүй байhанайнь үшөө нэгэ үнэмшэстэй гэршэ мүн. Энээнние совет арад hайнаар мэдэнэ. Тэрэ хадаа өөрынгөө партида этигэнэ, тиигээд тэрэнэй политикые үдэр бүринингөө ажал хэрэгээр дэмжэнэ. Энэ хадаа манай бүхы амжалтануудай үндэhэ hуури, манай этигэл найдамжатай байhанаймнай, коммунизмын илалтада хэлбэришэгүйгөөр этигэжэ байhанаймнай эшэ үндэhэн мүн.

Мүнөө КПСС-эй гадаадын политикын асуудалнууд тушаа тогтохыемни зүбшөөгыт.

Нүхэдүүд! hүүлэй жэлнүүдэй туршада гадаадын политическэ байдал дээрэ парти ион ехэ ашагтай шанга ажал ябуулга бэелүүлээ. Дэлхэйн дээрэхи байдал совет арадай эгээн дүтын аша туhа тухай хүсэл оролдолго болбол уласхоорондын шанга асуудалнуудые шиидхэлгэдэ хүсөө элсүүлхыемнай баадhан hэн.

hаяшаг лэ уласхоорондын оршон дээрэ ямар юумэнтэй бидэнэй ушардаг байhыемнай hанаад үзэгты. Вьетнамда шэрүүн шанга тулалдаан боложо байгаа. Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал аюул ехэтэй байгаа. «Хүйтэн дайн» арадуудай мэдэрэлдэ, ажабайдалда муу нүлөө үзүүлжэ байгаа. Холбоото Штадууд, ФРГ-тэй, капиталис дэлхэйн томо бусад олон гүрэнүүдтэй харилсаануудна[й] хүн лэ hайн бэшэ байгаа.

Иимэ байдал заатагүй харша ёhотой гэжэ гү, али иимэ гуримтай байха ёhотой гэжэ манай парти хэзээдэшье тоолоогүй юм. Дэлхэй дээрэхи хүсэнүүдэй юрэнхы [...]сүүрние сасуулжа үзөөд, [...]дэн жэлэй урда тээ бидэнэр иимэ тобшолол хээ hэмнай: уласхоорондын байдалда [...]ндэhэн хубилалта туйлаха бодото арга боломжо бии. [...]ми болоhон асуудалнуудые [...]хид тааруугаар зүбшэн [...]лсэжэ, шиидхэжэ үргэн харда дээрэ гараха тухай эндэ [...]эгдэнэ. Энэ хүсэлнай, манай энэ политика хадаа [К]ПСС-эй XXIV съездын сохоhон Эб найрамдалай программа дотор согсологоо тодорхойлогдоhон юм.

Энэ программа соо ороной [...]ы заян тухай, тэрэнэй [...]оонэй байдал ба ерээдүй [...]ай hанал бодолни тодорхойлогдонхой гэжэ харахагүй [...]эшье совет хүн байхагүй. [...]н сэрэг совет хүн бүхэн[...] харша юм. Эб найрамдал [...]тоолготой манай уг зорил[...] манай бүхы түсэбүүд хол[...]отой юм.

Мүнөө дайн сэрэгэй хар[...]ар ябаагүй, сэрэгэй үе [...]й хүшэр хүндэ байдалые [...]эгүй совет хүнүүдэй тү[...]шын үетэн урган хүмүү[...]э, ажабайдалайнгаа зам[...]оробо. Хэрбээ юрэнхы[...]д хэлэхэ болоо hаа, дайн [...]э юуб гэжэ манай үхи[...]д, ашанар хэзээдэшье бү [...]т гэжэ, нүхэдүүд, ехэ хү[...]тэйгөөр хэлэхэ дуран хү[...]э. Энээнэйл аша туhада [...]ти эб найрамдалай программа зохёогоо, тиин уласхоорондын харилсаануудай [...]ы гуримые эрид шууд [...]каруулхын түлөө тэмсэл [...]эрүүлээ.

Манай хүсэл оролдолгын дүнгүүд бүгэдэндэ мэ[...]жэ. Эб найрамдалай бо[...] арадуудай аюулгүй бай[...]ай үндэhэ hуури горитой[...]ор бэхижүүлхэ, ядерна [...]ай аюулые hуларуулха [...] олгогдоhон ушар оролгымнай гол үрэ дүнгынь [...]но. Энээнние үнэхөөр [...]ын удха шанартай [...]алта гэжэ совет хүнүүд. [...]эйн бүхы арадууд сэг[...]э.

[Д]элхэйн оршон байдалда [...]hон hайн хубилалтанууд [...]нэ хадаа нэн түрүүн со[циал]измын дэлхэйн, тэдэнэй [...]алтануудай, hүр хүсэнэй, [...]эй үльгэр жэшээгэй нү[...]эй үрэ дүн мүн гээшэ. [...] хадаа социалис оронуу[...] хани барисаанай хамтын, [...]лго түгэс политикын үрэ [...] мүн. Урдань социалис [...]нүүдэй гадаадын полити[...] [...]э хамтын хүсэл оролдол[...] [...]үлэй жэлнүүдэйхи шэнги тиимэ гүнзэгы, аша үрэ ехэтэй байгаагүй юм гэжэ найдамтайгаар хэлэжэ болоно. Социалис гүрэнүүд гадаадын политическэ орнион байдал дээрэ саг үргэлжын холбоо барисаатайгаар, бэе бэеэ хүсэд дүүрэнээр ойлголсожо, ажал ябуулгаяа эрхилдэг байгаа. Аха дүү гүрэнүүдтэй бүхы талын, тэрэ тоодо уласхоорондын харилсаанай талааршье, хани барисаагаа хүгжөөхэ ябадалда манай партиин Центральна Комитет hуларшагүй анхаралаа хандуулдаг байгаа, саашадаашье хандуулха юм.

Вьетнамда Америкын империализмын үүдхэhэн ээрхэг түримхэй дайе болюулhан ушар эб найрамдалай, социализмын хүсэнүүдэй үсэд шанга тэмсэлдэ туйлаhан томо туйлалтануудай нэгэн болоно. Вьетнам арадай баатар тэмсэл шууд сэхэ удха шанартай ехэ илалтаар түгэсөө. Тиимэhээ мүнөө зүүн урдахи Азида политическэ гуримшуулгые түгэсхэхэ хэрэг тон шухала болонхой.

Ехэнхи ушарта Советскэ Союзай, социалис оронуудай политикын ашаар, уласхоорондын харилсаануудай хубилhанай ашаар империализмын ээрхэг түримхэй ябуулгануудта эсэргүү, Дүтын Зүүн зүгтэ дайн сэрэгэй гуламтые усадхахын түлөө тэмсэлдэ бүри hайн эрхэ нүхэсэл байгуулагданхай, Синайн хахад олтирогой, Голан хадын районохи сэрэгүүдые бэе бэеhээнь холо болгохо хэлсээн туйлагдаа. Гэхэ зуура имагтал түрүүшын алхамууд хэгдээ гэжэ хараха хэрэгтэй. Гуримшуулгын гол асуудалнууд Женевэдэхи конференци дээрэ харгадаха байна. Энэ зорилго ехэ орёо юм. Тэрэ зорилго хадаа имагтал конференцидэ хабаадагша гүрэнүүдэй хамтын хүсэл оролдолгоор шиидхэгдэжэ болохо байна.

Энэ хэрэгтэ Советскэ Союз хубитаяа оруулна, саашадаашье оруулха. Дүтын Зүүн зүгэй хёмороое хүсэдөөр гуримшуулха тушаа манай хараа бодол hайн элитэ юм. Гуримшуулгын талаар дэбжэлтэ Дүтын Зүүн зүгэй бүхы оронуудтай манай харилсаануудые хүгжөөхэ эрхэ нүхэсэл байгуулха байна. Дүтын Зүүн зүгэй газар дээрэ эсэстээ бодото дээрээ бата бэхи, үнэн зүб эб найрамдал мандаха ёhотой!

Тиимэ дээрэhээ дайнай эгээн аюултай гуламтануудые усадхаха тухай Эб найрамдалай программын шухала пункт амжалтатайгаар дүүргэгдэнэ гэжэ хэлэхэ бүхы үндэhэ баримта бии. Мүн манай гадаадын политикын бусад шэглэлнүүдээр бага бэшэ дабшалта туйлагдаа.

Мүнөө түгшүүрилтэ байдал hуларуулга оршон байдалай хүгжэлтын элитэ шэнжэ шанар болонхой юм. Энэ шэнжэ илангаяа Европодо эли тодо болонхой. Амгалан ёhoop зэргэ оршон байлгын, аша ехэтэй аюулгүй байдалай, адли тэгшэ эрхэтэй хани харилсаатай байха гол ёhонуудай үндэhөөр гүрэнүүд хоорондын холбоонуудай гуримай шухала шата боложо шадаха түби гэжэ мүнөө Европо тухай тон зүб хэлсэдэг болонхой.

Франциин, hүүлээрнь ФРГ-гэй политикада бодото байдалые баримталха шэглэлэй бүри ехэ болоhон ушар Европодохи байдалые хубилгаха хэрэгтэ бага бэшэ үүргэ дүүргэээ. Политическэ хүтэлбэрилэгшэд болохо де Голль, Помпиду, Брандт, мүн тэдэнэй түшэглэдэг хүсэнүүд энэ талаар габьяатай байhаниинь сохом. «Хүйтэн дайе» үндэhэн болгодог уласхоорондын харилсаануудай гурим аюултай байдалда асараа, тиимэ гурим хадаа тэдэнэй оронуудай национальна аша туhада харша юм гэжэ тэдэнэр ойлгожо шадаа. Баруун, зүүн зүгэй хоорондо таарамжатай холбоо байгуулха гэhэн тэдэнэй эрмэлзэлгэ Европын, мүн дэлхэйн политикада тэдэнэй түлөөлдэг гүрэнүүдэй нэрэ хүндые дээшэлүүлээ.

Мүнөө Франциин, ФРГ-гэй хүтэлбэридэ шэнэ хүнүүд ерэнхэй. Президент Жискар д' Эстэн, канцлер Шмидт гэгшэд түрүүшынгээ үгэ дотор урдань байhан хүнүүдэй эхилhэн юумые гамнаха, үргэлжэлүүлхэ хүсэтэй байhанаа онсолон тэмдэглээ hэн. Франциин ба Баруун Германиин иимэ политика Советскэ Союзда ойлгогдоно. дэмжэгдэнэ.

Амгалан ёhoop зэргэ оршон байлгада мүнөө арбаад гүрэнүүд — ехэшье, багашье, сэрэгэй политическэ бүлэглэлнүүдтэ ородог, ородоггүйшье гүрэнүүд хабаадалсана. Италитай манай харилсаае горитойхоноор үргэдхэхэ арга боломжо бии болонхой. Финляндитай, Скандинавиин оронуудтай, Австритай, бусад гүрэнүүдтэй hайн харилсаатайбди. Мүн Великобританитайшье байгуулhан харилсаануудтамнай зохихо алхамууд хэгдэнэ.

Европые бата бэхи эб найрамдалай, ашатай туhатай хани харилсаанай газар болгохо гэhэн эхин хубилалтыень али болохоор дэмжэжэ, үргэлжэлүүлхэ хэрэгтэй. Тиихын тула нэн түрүүн ниитэевропын зүблөөе амжалтатайгаар дүүргэхэ шухала.

Хельсинкидэ, Женевэдэ ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Хэдэ хэдэн шухала, орёо асуудалнуудые шиидхэхэ харгы олдоо. Гэбэшье зарим гүрэнүүдэй делегацинууд энэ тэрэ дурадхалнуудые, тэрэ тоодо бодото хэрэгтэ хабаатай бэшэ, али оройдоо таарахагүй дурадхалнуудые оруулжа, оршон байдалые орёо болгохо гэжэ hэдэнэ. Энэ ушарые нюуhанайшье хэрэггүй.

Зүблөөе амжалтатайгаар дүүргэхын тула ямар дурадхал оруулжа шадаха байна бибди гэжэ өөрhөө асуухыень зүблөөе унжагайруулха, hаатуулха гэhэн хүнүүдтэ дурадхажа болохо байна. Хуушан юумэндэ, «хүйтэн дайнай» жэлнүүдэй туршада Европын арадуудай дураа гутажа эсэшэhэн гүрэнүүдэй хоорондохи түгшүүрилтэ харилсаануудта дахинаа бусаха гээ гүт? Оршон байдалаа иимэ болоо hаань, ямар ехэ харюусалга тэдээн дээрэ тохогдохо байнаб гэжэ эдэ ажал ябуулагшад ойлгоно гээшэ гү? Үшар юуб гэхэдэ, амгалан ёhoop ажаhууха гэhэн арадуудай үндэhэн шухала эрилтэдэ иимэ ябадал харша байна ха юм. Тиимэhээл арадууд Европодохи эб найрамдал, аюулгүй байдал бэхижүүлхэ hайн шиидхэбэринүүдые абахыень зүблөөнhөө хүлеэнэ ха юм.

Хүсэл эрмэлзэлэй байбал, ушар хэрэгтэ хабаатай аад, мүнөө дээрээ үшөө шиидхэгдээгүй байhан асуудалнуудые зүбөөр, бүгэдэндэ ашатай туhатайгаар шиидхэжэ болохо юм гэжэ бидэнэр батаар этигэнэбди. Тиихын тула гансал юумэн хэрэгтэй: юумые зүбөөр хараха, Европын амгалан ерээдүй тухай хүсэл оролдолгые хүтэлбэри болгохо шухала. Зүблөөнэй шиидхэжэ байhан асуудалнууд шухала ба ехэ юм гэжэ бидэнэр ойлгонобди. Тиимэhээ тэрэ түгэсхэлэйнгөө шатада эгээн дээдэ тушаалтай ажал ябуулагшадай хабаадахые баадхана.

hүүлэй жэлнүүдэй туршада Советскэ Союз ба Америкын Холбоото Штадуудай хоорондохи харилсаануудай ехэхэн хубилалта хадаа гадаадын политическэ эгээн шухала ушар хэрэгүүдэй нэгэн болоно. XXIV съездын шиидхэбэринүүдые хүтэлбэри болгон, бидэнэр шууд сэхээр, эб найрамдал байгуулха, уласхоорондын оршон байдалые hайжаруулха хэрэгтэ совет-американ харилсаануудай удха шанарые хараада абан, энэ асуудалые шиидхэhэн байнабди.

Энэ хэрэгэй дэбжэлтэ харагдаа. Советскэ Союз ба США туйлай ехэ удха шанартай документнүүдые — амгалан ёhoop зэргэ оршон байлгын ёhо гуримуудтай зохилдуулан, манай харилсаануудые байгуулха үндэhэ hуури тухай ба ядерна дайе зайсуулха тухай, стратегическэ буу зэбсэгүүдые хизаарлаха талаар түрүүшын алхамууд тухай документнүүдые баталаа. Бэе бэедээ ашатай туhатай олон талын хани харилсаан тухай хэлсээн баталагдаа. Эдэ документнүүд, хэлсээнүүд гансашье дипломатическа талаар бэшэ, мүн бусад шэглэлнүүдээр хоёр оронуудай ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, эрдэмтэдэй, соёл культурын ажал ябуулагшадай, олониитын түлөөлэгшэдэй хоорондохи холбоо барисаа үргэнөөр хүгжөөхэ hайн үндэhэ hуури табижа үгөө. Советскэ Союзда Америкын конгрессэй элитэ олон гэшүүд айлшалаа. Мүн манай парламентскэ делегаци hаяхан США ошоод ерээ. Эдэ бүгэдэ мүнөөдэрэйшье, тэрэшэлэн совет-американ харилсаануудай ерээдүйн асуудалнуудые шиидхэлгэдэ ехэ удха шанартай юм.

Ойрын сагта Америкын Холбоото Штадуудай президент Ричард Никсон Москва дахинаа ерэхэнь. Совет болон американ хүтэлбэрилэгшэдэй гурбадахи уулзалга болохонь. Энээнние манай хоёр оронуудhаа гадна, мүн бүхы дэлхэй дээрэ ехэ hонирхолтойгоор хүлеэжэ байна. Москвадахи энэ уулзалгын дүнгүүдтэ этигэхэгүй ушар хариин хэблэлдэ уншажа болоно. Бидэнэр ондоо hанал бодолтойбди. Совет-американ харилсаануудые үргэлжэлүүлэн hайжаруулжа болохо, тиихэ ёhотойшье. Зүгөөр шиидхэгдэхээр болоодүй асуудалнуудые яаралтайгаар хэншье шиидхэхэ гэнэгүй. Тиибэшье ходо нэгэ газартаа зогсожо болохогүй ха юм.

Хэгдэhэн юумые ёhотоор сэгнэхэ зуураа, үшөөл бэрхэшээлнүүд, шиидхэгдээгүй асуудалнууд бии гэжэ ойлгохо ёhотойбди. Тиимэ асуудалнууд бии. Тиимэ дээрэhээл мүнөө байhан арга боломжонуудаа урагшаа дабшахын тула хүсэдөөр хэрэглэхэ гээшэ тон шухала байна. Энэ хадаа СССР ба США хоёрой хоорондохи политическэ харилсаануудта хабаатай юм. Тэрэшэлэн энэ хадаа манай экономическа харилсаануудта бүри ехээр хабаадана. Зүгөөр буу зэбсэг яаралтайгаар гаргаха ябадалые хизаарлаха талаар тон шухала, орёо асуудалнууд бии гээшэ ха. Тэдээн тушаа хурса арсалдаанууд дэлгэрнэ.

США-дахи, мүн тэдэнэй союзнигууд болохо оронуудта түгшүүрилтэ байдалда эсэргүүсэдэг бүлэг хүнүүд буу зэбсэг яаралтайгаар гаргахые эрмэлзэнэ, тэрэнэйнгээ түлөө харюусалгые мүнөө Советскэ Союзда тохохо гэжэ оролдоно. Энэ ушар бодото байдалые бүдүүлигээр хазайруулhан ябадал болоно. Урдын байдал тухай хододоо hануулжа байлтагүй юм ааб за. Теэд энэ ушарта hануулхада болохо байна. Буу зэбсэг яаралтайгаар гаргалга, олониитээр хюдаха эгээн аюултай буу зэбсэг гаргалгада үрдилдэхэ ушар манай орондо баадхагдаhан юм гэжэ бултанда мэдээжэ баримтанууд хэлэжэ үгэнэ. Стратегическэ ракетэнүүдтэй, кассетнэ тэhэрэлгэнүүдтэй атомна бомбонуудые, уhан доро ябадаг онгосонуудые бидэнэр түрүүшээр гаргажа эхилээгүйбди.

1972, 1973 онуудай туршада баталагдаhан буу зэбсэг хизаарлаха асуудал тушаа совет-американ хэлсээнүүд hайн hайхан уг зорилго тээшэ hайн харгы нээжэ үгөө, энэ харгыгаар саашадаашье дабшаха хэрэгтэй. Холбоото Штадууд, Советскэ Союз хоорондоо хэлсэжэ, буу зэбсэгээ саашадань дэлгэрүүлхэ ябадалhаа эгээн ехээр бэеэ бариха ёhотой. Стратегическэ шэнэ шэнэ буу зэбсэг бии болгохо ябадалые зайсуулха хэлсээнүүдые баталхые бидэнэр хүсэнэбди. Зүбшөөгдэhэн болзор соогоо ядерна буу зэбсэгые газар доро туршаха ябадалhаа эхилээд, бүхыдэнь болюулха тухай Холбоото Штадуудтай үгэеэ ойлгосохоор бидэнэр мүнөө бэлэн байнабди.

Тодорхойлон хэлэбэл, хэрбээ адли тэгшэ аюулгүй байдал хангаха гэhэн манай хэлсээнүүд дотор бэшэгдэhэн гол ёhонуудые Холбоото Штадуудай правительствын баримталаад, нэгэ талын булюу байдал абаха hэдэлгэhээ арсаад байгаа hаань, стратегическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха ба хороохо гэhэн шухала хэрэгтэ тэрэ Советскэ Союзай зүгhөө hайнаар, эдэбхитэйгээр хододоо дэмжэгдэхэ байна.

Ямар нэгэ ушар байдалhаа дулдыдангүй, совет-американ харилсаанай ёhотойл жэгдэ hайн байхыень бидэ хүсэнэбди. Энэ харилсаае саашадань хүгжөөлгэhөө манай хоёр ороной, бүхы дэлхэйн туhа абахынь түлөө бидэ тэмсэнэбди.

Советскэ Союзай ба Японой хоорондохи харилсаанда таарамжатай hайн хубилалтанууд боложо байна. Нёдондо жэлэй октябрь hарада Премьер-Министр Танакатай уулзажа хөөрэлдэхэдөө, харилсаагаа улам гүнзэгырүүлэн hайжаруулха, экономическа холбоо барисаагаа нилээд үргэдхэхэ шухала гэhэн ниитэ hанамжада хоёр тала ерээ hэн. Хоёр талада адли туhатай ехэ хэлсээнүүд баталагдаа, харилсаагаа саашадань hайжаруулха яhала hайн арга боломжонуудтайбди. Политическэ асуудалнуудааршье совет-япон харилсаан хүгжэхэ аргатай байна гэжэ этигэн найдажа болоно. Совет-япон харилсаае бүтэмжэтэй hайнаар хүгжөөлгэ хоёр ороной эрилтэнүүдтэ харюусаха гэжэ этигэн найданабди. Энэнь Ази түбидэ эб найрамдал ба аюулгүй байдал хангалгын аша туhада мүн лэ харюусаха байна.

Инди, Афганистан, Бангладеш болон Азиин бусад оронуудтай манай ороной аша үрэ ехэтэй харилсаа холбоон энэ талаар ехэ үүргэ дүүргэнэ. Үнгэрhэн жэлнүүдтэ эдэ оронуудтай хэдэг харилсаанда ехэ амжалтанууд туйлагдаа. Хэдэ хэдэн Араб гүрэнүүдтэй, Африкын ба Латинии Америкын олон оронуудтай Советскэ Союзай харилсаан тухай мүн лэ иигэжэ хэлэжэ болоно.

Аргентинэтэй манай харилсаан hайжаржа байна. Президент Перониие Советскэ Союзда ерэхыень уряа hэмди. Энэ уряалыемнай хүлеэн абаа. Хани ёhоной албанай хэрэгээр ерэлгэнь, болохоёо байгаа хөөрэлдөөн, манай оронуудай хоорондохи политическэ ба экономическа холбоо барисаа хүгжөөлгэ хоёр арадай аша туhада алба хэхэ гэжэ hананаб.

Нүхэдүүд, тодорхойлон хэлэбэл, hүүлэй жэлнүүдтэ дэлхэй дээрэ ехэ хубилалта боложо эхилээ. Гэбэшье хахад замдаа тогтожо болохогүй. Шахардуу байдал hуларуулга тэхэришэгүй болохо ёhотой, энээнэй түлөө бидэ тэмсэхэбди.

Политическэ шахардуу байдал hуларуулга сэрэгэй хёмороо зүришэлдөө hуларуулгаар нэмээгдэхынь түлөө бидэ мүн лэ тэмсэнэбди. Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха талаар уласхоорондын хэдэ хэдэн хэлсээнүүдые баталжа шадаhамнай элитэ. Эдээнгүйгөөр мүнөөнэй оршон байдалые hайжаруулха гээшэ хүшэр бэрхэтэй. Теэд зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые зогсоожо шадаагүй байhамнай халагламаар.

Иимэ оршон байдалда Центральна Комитет, манай гүрэнэй хүтэлбэрилхы зургаанууд манай социалис Эхэ ороной өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадал бэхижүүлгэдэ hуларшагүй анхаралаа хандуулhаар. Нүхэдүүд, ороноо хамгаалха хүсэмнай бата найдамтай байна, тэрэ саашадаашье үндэр хэмжээндэ байха юм гээд таанадые найдуулжа шадахаб.

Гэхэ зуура зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хороохо талаар бодото амжалтануудые туйлахын тула эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэнэбди. Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээлгээ хизаарлалга, эдээние хороолго ехэл аюултай хэрэг гэжэ буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргахые эрмэлзэгшэд тоолодог байна. Үнэндөө буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгаяа үргэлжэлүүлхэ гээшэ хэмжээлэшэгүй аюултай юм. Энээндэ үндэhэлэн, буу зэбсэг бүтээн гаргалгада эсэс табихыень, агууехэ уг зорилго тээшэ — бүгэдэ ниитээрээ бүрин хүсэдөөр буу зэбсэгүүдээ хурлажа эхилхыень бүхы гүрэнүүдые, бүхы правительствануудые үшөө дахин уряалнабди.

Хэмжээгээрээ энэ туйлай ехэ зорилгые шиидхэлгын хүшэр бэрхэтэй байhые hайн ойлгожо, буу зэбсэгүүдые хизаарлаха, хороохо талаар зарим тэды хэмжээнүүдые бэелүүлхээр бэлэмди. Тодорхойлон хэлэбэл, Түбэй Европодохи зэбсэгтэ хүсэнүүдые, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хороохо тухай хөөрэлдөөнүүдтэ манай хараа бодол энээгээр лэ элирхэйлэгдэнэ. Хэрбээ хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадаhан бүхы гүрэнүүдэй hайнаар хандаад байбалнь, ойрын сагта эндэ түрүүшын тодо үрэ дүнгүүд туйлагдаха аргатай гэжэ бидэ тоолонобди.

Ажахын ба научно-техническэ холбоо барисаае али бүхы талаарнь хүгжөөлгэ уласхоорондын оршон байдалда политическэ бүтэмжэтэй hайн хубилалтануудые батадхан бэхижүүлхэ, бата эб найрамдалай материальна үндэhэ hуури табиха шухала нүхэсэл мүн. Энэнь бүхы гүрэнүүдэй аша туhада харюусана, энэнь арадуудай аша туhада харюусана. Иимэ харилсаанай орондо бидэнэрhээ политическэ, суртал бодолой буултануудые абахаар оролдодог тушаалтад Баруун оронуудта үшөөл бии байhаар. Энэмнай буруу ойлгомжо гээшэ.

Бэеэ даахан байдалдань хоро хүргэнгүй, дотоодынь хэрэгүүдтэ хамааралсангүй, гүрэн бүхэн адли тэгшэ эрхэтэй, өөртэнь ашатай туhатай эрхэ байдалда ажалай уласхоорондын хубаарилгада хабаадажа шадахын түлөө тэмсэнэбди. Энэ хадаа удха шанарайнь таhалгаряагүй ургажа байhан дэлхэйн ажахын харилсаа холбооной ниитэ хүгжэлтэ дэбжэлтэдэ нүлөөлхэ байна.

Үшөө нэгэ үүсхэл — үргэн олониитын үүсхэл эдэбхи уласхоорондын харилсаанай бүтэмжэтэй hайн амжалта туйлалтануудые бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэ ехэ үүргэ дүүргэнэ. Манай үедэ шахардуу байдал hуларуулгын политика үргэн ехэ үндэhэ hууритай боложо байна. Бусад оронуудай олониитэтэй холбоо барисаагаа hайжаруулга, парламентын, профсоюзай ба бусад хараа шэглэлнүүдээр харилсаагаа хүгжөөлгэ, эб найрамдалай тала баригшадай фронтые али бүхы талаарнь үргэдхэлгэ саашадаашье манай саг үргэлжын анхарал оролдолго болохо юм.

Уласхоорондын харилсаанда бодото байдалай илан мандахын түлөө, гүнзэгы ухаан бодолой илан мандахын түлөө тэмсэл тиимэшье хүнгэн бэшэ байха. Империализмын эгээн хархис хүсэнүүдтэй ба эдэнэй тала баригшадтай тэмсэлдэ, орёо шанга тулалдаануудта бата эб найрамдал хангаха замда амжалта туйлагдана. Буржуазна бүхы оронуудта ээрхэг түримхэй хүсэнүүдэй түлөөлэгшэдэй ба байдалые бодотоорнь хаража үзэгшэдэй хоорондо тэмсэл болоно. Зүгөөр энэ тэмсэлэй ямаршье орёо шэнжэтэй болоо hаань, нэгэл юумэндэ этигэн найданабди. «Хүйтэн дайнай» тала баригшад арад зониие дайн байлдаанай аюул уруу түлхихые хүсэгшэд саашадаа заатагүй булигдахал.

Уласхоорондын оршон байдалда боложо байгаа ниитэ амжалтануудта Хитадай Арадай Республикын хүтэлбэрилэгшэд тойбо татана. Орон доторoo милитарис, шовинис ябуулгануудые hүжэрөөн, Советскэ Союзда ба бусад социалис оронуудта эсэргүү зорилгонуудта, шахардуу байдал hуларуулха оролдолгодо зүрюу харшаар тэмсэнэ. hүүлэй үедэ КНР-эй хүтэлбэрилэгшэд эгээл хархис хүсэнүүдэй түлөөлэгшэдтэй — Чилиин хунтатай, Англиин, ФРГ-гэй, США-гай ба бусад оронуудай империалис буржуазиин хархис хүсэнүүдэй удамаршадтай үгэсөө хэжэ захалhан байна. Эдэ ябуулгануудынь Пекинэй политикын бодото түхэл шэнжые тон hайнаар элишэлэн харуулна бшуу.

Хитадтай манай харилсаан тухай хэлэхэ болоо hаа, Советскэ Союзда зүрюу харша хардалга гүрдэлгэдэнь шанга харюу сохилто саашадаашье хэхэ, манай гүрэнэй аша туhые батаар сахин хамгаалха байнабди. Гэхэтэй хамта, Хитадтай харилсаагаа hайжаруулхын, пролетарска интернационализмын бата үндэhэ hуури дээрэ агууехэ хитад арадтай хани барисаагаа hэргээхын түлөө тэмсэнэбди. Тодорхойлон хэлэбэл, энэ шухала асуудалаар XXIV съездын хараа шугамые залан сэхээр бэелүүлнэбди.

Нүхэдүүд! КПСС-эй гадаадын политика совет арадай аша туhа тухай гүнзэгы анхарал оролдолгоор нэбтэрэнхэй. Гэхэ зуура энэ политика революционно бүхы хүсэнүүдэй аша туhада, бүхы арадуудай hайн hайхан хүсэл эрмэлзэлдэ бүрин харюусана. Энэ хадаа ангиин, социалис, ёhотойл интернационалис хараа шугам мүн.

Мүнөө хүн түрэлтэн түүхынгээ хүгжэлтэ дэбжэлтын үе сагта ороод байна. Социальна дэбжэлтын түлөө, ехэ капиталай засаг захиргаанда эсэргүүсэн, хархис хүсэнүүдтэ эсэргүүсэн, ниитын хүсэнүүд, ангинууд, партинууд улам эрид шууд, залан сэхээр тэмсэнэ.

Энэ тэмсэлэй замууд хүшэр бэрхэтэй юм. Элдэб шэнжэтэй, ажалшан арадта элдэб үрэ дүнгүүдтэй хубилалтанууд правительствануудта, засаг захиргаануудта болоно. Түүхэдэ хододоол иимэ байдаг гээшэ. Хархис хүсэнүүдэй, фашизмын саг зуура буляад байhан Чилиие жэшээ болгон хэлэжэ шадахабди. Хахад зуун жэлэй туршэ соо дарлалта доро байhан Португалида үргэн ниитэ ажалшадай аша туhа сахидаг демократическа хүсэнүүдэй засагаа гартаа абаhан жэшээе харанабди. Чилидэхи үйлэ хэрэгүүд бэшэ, харин Португалидахи хэрэгүүд ниитын хүгжэлтын гол шэглэлдэ байна. Демократиин ба дэбжэлтын хүсэнүүдэй илажа гараха байhаниинь зайлашагүй.

Нүхэдүүд, Советскэ Союзай Коммунис партиин 15 миллион гэшүүдэй үмэнэhөө, манай бүхы арадай үмэнэhөө бүхы оронуудай коммунистнуудые — хүн түрэлтэнэй гэрэлтэ hайхан ерээдүйн түлөө хизааргүйгөөр бэеэ үгэнги тэмсэлшэдтэ энэ трибуна дээрэhээ гүнзэгы баяр баясхалан хүргэхыем зүбшөөгыт. Хархис хүсэнүүдэй шорон түрмэнүүдтэ тамалагдан хаагдажа байhан манай хүндэтэ нүхэд Луис Корваланда, Родней Арисмендидэ дэмжэлгын ба аха дүүгэй түрүүшын үгэеэ зорюулнабди. Хани нүхэд, бидэ таанадтай хамтабди, таанад тухай бодомжолжо ябанабди, таанадые сүлөөлхын тула бүхы юумэ хэнэбди.

Советскэ Союзай Коммунис парти үндэр харюусалгала мэдэрэн, коммунис хүдэлөөнэй үмэнэ оршоhон ниитэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Социализмын ба эб найрамдалай түлөө, национальна ба социальна эрхэ сүлөөгэй түлөө бүхэдэлхэйн хүдэлөөндэ эгээн нүлөө ехэтэй политическэ хүсэн болодог агууехэ хүдэлөөнэй нэрэ хүндын дээшэлэлгэдэ, бата нэгэдэлдэ нүлөөлхэ гээшэ нангин үялгамнай болоно гэжэ манай парти тоолоно.

Совет хүнүүдэй амгалан ажал сахин хамгаалха, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ — hунгагшадай гол захяа иимэл даа. Энээние парти хододоо гол анхаралдаа абана, энэ ехэ ба хүшэр бэрхэтэй зорилгые шиидхэхын түлөө оролдосотойгоор тэмсэнэ. hунгалтын урда тээ КПСС-эй гол ажал ябуулга хадаа эб найрамдал сахиха ажал ябуулга мүн. Эгээл иимэhээ манай ороной бүхы ажалшад тэрэниие халуунаар дэмжэнэ.

Хүндэтэ нүхэдүүд! Москвагайхидай урда үгэ хэлэхэдээ, бидэнэрэй дуратай хото тухай, герой-хото Москва тухай онсолон хэлэхые хүсэнэб.

Общиствын ажабайдалда болоhон эгээл ехэ хубилалтанууд тухай, өэhэдыень хүрээлжэ байhан оршон байдал тухай хүнүүд заабол хэлэдэг гээшэ. Өөрынгөө хото городто, өөрынгөө үйлсэдэ, хүдэлмэришэнэй столоводо, поликлиникэдэ, магазинуудта, үхибүүдэйнгээ hурадаг hургуулида хаража боломоор шэнэ хубилалтануудые нэн түрүүн сэгнэдэг юм. Энэньшье гайхалтай бэшэ. Ниислэл хотодо ажаhуугшадта энэ талаар тад ондоо байна. Гэбэшье илгаа бии. Ушарынь юуб гэбэл, Москва хадаа бүгэдэндэ ниислэл хотонь болоно. Тэрэ бүгэдэнэй нюдэн дээрэ хубилжа байдаг. Эндэ болоhон баярта хубилалтанууд манай бүхы арад зоной аша туhада харюусана, эдэниие баярлуулна.

Урда hунгалтаhаа хойшо үнгэрhэн дүрбэн жэл Москвагай байдалда онсо гайхамшаг шэнжэтэй юм. Ниислэлые жэшээтэ hайн, болбосон түхэлтэй коммунис хото болгохо гэhэн XXIV съездын табиhан зорилгые шиидхэхын түлөө москвагайхид ехэ дэбжэлтэтэйгээр ажаллажа ороо гээд хэлэхэ байнаб. Хото городые хүгжөөхэ генеральна түсэб баталагдаад, бэелүүлэгдэжэ эхилээ. Хүн зоной ажаллаха арга боломжые, амаралтые hайжаруулха, байдалыень болбосон hайн болгожо шадаха бүхы юумэн энэ түсэб дотор табигдана. Гурба мянгалахи жэлэй богоhо дээрэ хотын ямар түхэл шэнжэтэй байхыень энэ түсэб тодорхойлхо юм.

Мүнөө, олон миллион хүн зоной ажаhуудалай hайжараад байхадань, барилгын шанарта, гэр байрын тааруу hайн байлгада, үйлсэ гудамжануудай, кварталнуудай, ниитын байшан гэрнүүдэй газаа талын түхэл шэнжэдэ анхаралаа ехээр хандуулха аргатай боложо байнабди. Манай архитекторнүүд гэр байрын адли түхэл шэнжые усадхан зайсуулжа, архитектурна бүтээлнүүдые гоё hайхан, удха түгэлдэр болгожо шадаха.

Хотын досоо байдал, хэрбээ иигэжэ хэлэжэ болодог юм hаань, тэрэнэй дотор шэнжын ямар байха байhаниинь бидэнэртэ нилээд шухала. Гансал хото город бариха зорилгонуудые шиидхэлгэдэ бэшэ, харин хүн зоной харилсаандашье москвагайхид hайн жэшээ бусадта харуулха уялгатай. Жэшээтэ hайн коммунис хото хадаа үндэр соёл болбосоролтой, эрдэм мэргэжэлтэй хүнүүдэй ажаhуудаг хото, жэшээтэ hайн ниитын гурим журамтай хото мүн. Энэмнай hайн hайхан оршон байдалтай, нэгэ нэгэеэ хүндэлдэг, анхаралаа хандуулдаг хото болоно.

Москва хадаа агууехэ ажалша хото байгаа, саашадаашье байха. Москвагайхид, эдэнэй дунда Бауманска, Сокольническо районуудай ажалшад, урдынхидал мэтэ, бүгэдэ арадай мүрысөөнэй манлайда ябана, Энээнтэй дашарамдуулан, Москвагай партийна организациин, партиин городской ба районно комитедүүдэй Моссоведэй, районуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй хэhэн асари ехэ хүдэлмэри тэмдэглэхые хүсэнэб. Эдэнэр имагтал түсэбэй дүүргэлтэнүүдые хангахаhаа гадна, ниислэлэй ажалшадай гайхамшагта олон үүсхэл элирүүлэн хаража, саг соонь дэмжэжэ шададаг байна. Саашадаа эдэ үүсхэлнүүд бүхы орон доторoo тарадаг юм.

Түсэбтэ табан жэлэй гурбан жэлэй турша соо Москвада түсэбhөө гадуур 1 миллиард 155 миллион түхэригэй продукци бүтээгдээ. Түсэбhөө гадуур «ниислэл хотын миллиард» түхэригэй продукци бүтээн гаргаhаартнай таанадые, бүхы москвагайхидые үнэн зүрхэнhөө амаршалхыем, танай шэн габьяата ажалда шэнэ, үшөө ехэ амжалта туйлахые хүсэхыем зүбшөөгыт.

Нүхэдүүд! СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэhэн бусад хүнүүдтэл адли, би коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй түлөөлэгшэ болоноб. Энэ хадаа манай политическэ байдалай саг зуурын бэшэ, харин саг үргэлжын эрхэ нүхэсэл болоно. Хэрбээ гүнзэгыгөөр бодожо үзэхэ болоо hаа, арад зоной ажал хэрэгүүд, анхарал оролдолгонууд, хүсэл эрмэлзэлнүүд хадаа партиин ажал хэрэгүүд, анхарал оролдолгонууд болоно гэhэн бидэндэ нангин гол ёhо энээндэ нэбтэрэн ороно.

Үгэеэ түгэсхэхэ зуураа, намайе СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар үшөө дахин дэбжүүлhэн Автотракторна электроаппаратурын 2-дохи заводой, Ажалай Улаан Тугай орденто «Большевичка» гэжэ оёдолой үйлэдбэриин нэгэдэлэй, Октябриин Революциин орденто ба Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай 1 шатын орденто тоолон тодорхойлолгын-шэнжэлэлгын машинануудые бүтээдэг заводой, Московско түмэр замай мотор-вагонно депогой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба алба хаагшадта, мүн Москвагай Ленинэй орденто, Ажалай Улаан Тугай орденто Бауманай нэрэмжэтэ Дээдэ техническэ училищиин профессорнууд, багшанар, студентнэр болон аспирантнуудта үшөө дахин баяр баясхалан хүргэхые хүсэнэб.

Этигэмжэтэ нюур — нүхэр Афанасьев Анатолий Николаевичта, мүн энэ уулзалга дээрэ үгэ хэлэжэ, кандидатурыемни дэмжэhэн Валентин Николаевич Макеевтэ, Георгий Александрович Николаевта, Вера Степановна Гридневада, Николай Николаевич Селезневто, Тамара Павловна Зайцевада үнэн зүрхэнhөө баяр хүргэжэ байhанаа мэдүүлхыем зүбшөөгыт.

Болохоёо байгаа hунгалтын бэлэдхэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадаhанайнь түлөө манай округой hунгуулиин участогуудта хүдэлдэг агитаторнуудта, этигэмжэтэ нюурнуудта үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэнэб.

Минии кандидатурые дэмжэлгэ партиин политикые дэмжэhэн, тэрэнэй хараа шугамые hайшааhан ябадал болоно гэжэ би сэгнэнэб. Коммунизмын хэрэгэй шэнэ илалтануудай аша туhада бүхы юумэ хэхэ гээшэ коммунист байhан минии гол зорилго, үндэр дээдын уялга, бүхы ажабайдалаймни удха болоно.

Үндэр этигэл найдабариинтнай түлөө таанадта, нүхэдүүд, ехэ баяр баясхалан хүргэнэб!

(Нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгэ ехэ анхаралтайгаар шагнагдаа. Түгэсхэлэйнь үгэнүүдые суглаанда хабаадагшад нэрьемэ, удаан үргэлжэлhэн альга ташалгаар угтаба. Бултадаа hууриhаа бодоно. Советскэ Союзай Коммунис партиин, тэрэнэй Ленинскэ ЦК-гай хүндэлэлдэ, коммунизм байгуулжа байгаа совет арадай хүндэлэлдэ уреэлэй үгэнүүд зал соогуур зэдэлнэ).

МАНАЙ КАНДИДАДУУД

П. А. БЕЛИК

М. Ж. БАТОМУНКУЕВА

Е. М. МАЦУКОВ

С. И. ИСАЕВ

ҺАРААР УРИДШАЛБА

Зэдын аймагай ажахынууд юhэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы жэлдэ hү hаали нэмээхэ талаар урда урдынхиhаа бүри ехээр оролдожо, гээгдэлhээ гараха гэжэ шиидэhэн юм.

Аймагай hаалиин фермэнүүдэй мүрысөөндэ олон удаа түрүүлhэн Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой Сагаатайн фермын hаалишад СССР-эй Верховно Соведэй hунгалтын урда тээхи ажалай вахтада жагсаад, хүдэлмэридөө эрхим амжалтануудые туйлана. Эндэхи hаалишад hү hааха, гүрэндэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбые июниин 1-дэ дүүргэhэн тухайгаа баяртайгаар мэдээсээ. Эдэнэр хахад жэлэй туршада 209 центнер hү hааха түсэбтэй байhан hаа, 246 центнер hааhан байна. Мүнөө зунай тунга бэлшээридэ гараhан үнеэд үдэрhөө үдэртэ hү шэмээе нэмээжэ, сүүдхэдөө 50—60 килограмм hүн ехээр hаагдадаг болоо. Тус фермын hаалишад Долгаржап Иванова жэлэй эхинhээ хойшо үнеэн бүриhөө 1150 килограмм, Мария Гармаева 1100 килограмм, Валентина Аюшеева 1075 килограмм hү hаажа, мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана.

Мүн Борьёогой совхозой Нугын фермын коллектив аймаг соогоо түрүү зэргэдэ гаранхай. Нёдондо эдэнэр үнеэн бүриhөө 2557 килограмм hү hааhан байбал, энэ жэлдэ бүри ехэ амжалта туйлаха хүсэлтэй. Мүнөө энэ фермынхид hү hааха социалис уялгаяа үлүүлэн дүүргэжэ ябана. Аймагай суута hаалишан Е. И. Грудинина хахад жэлэй туршада 207 центнер hү hааха түсэбөө мүнөө 374 центнертэ хүргэнхэй. hаалишад Н. Банзаракцаева, П. Корнева гэгшэд мүн түрүү зэргэдэ ябалсана.

Д. АЮШЕЕВ,
манай корр.

БУХЫ ЮУМЭН—АРАДАЙ АША ТУҺАДА, СОВЕТ ХҮНЭЙ АША ТУҺАДА

(Түгэсхэл. Эхинииь 1-дэхи нюурта).

Совет обществын түүхэтэ хүгжэлтын ябасые уридшалан хараха, парти болон арадай үмэнэ табигдажа байһан политическа, экономическа ба социальна холын хараата асуудалнуудые шиидхэлгэдэ бодото эрдэм ухаанай өөһөөр хандаха, гол зорилгыень тодорхойлон олохо, шиидхэгдэгүй асуудалнуудта анхарал хандуулха, табигдаһан зорилгонуудые бэелүүлхын тула үрэ ехэтэй хэрэгсэл олохо гээшэ нүхэр Л. И. Брежневэй онсо шэнжэ шанарынь мүн. Тэрэнэй хэһэн элидхэлнүүд, хэлэһэн үгэ ба статьянууд соо коммунис байгуулалта ба оронойманай гадаадын политикые хүтэлбэрилгээр партиин хүдэлмэриин дүй дүршэл согсолгдоһон, научна коммунизмын теориин асуудалнууд зохёогдодог, хүсэн түгэс социалис общественэ эрхэ байдалдаа эмхидхэлэй-партийна ба үзэл бодолой хүдэлмэриин дүй дүршэл буридхэгдэдэг байна. Эдэ бүгэдэнь марксистско-ленинскэ теорие творческо өөһөөр хүгжөөлгын эрхим жэшээ болоно.

Манай парти, тэрэнэй Центральна Комитет, нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй Политбюро коммунизм байгуулхын шэнэ шатын эрилтэдэ харюусамаар орёо нарин зорилгонуудые табина, шиидхэнэшье. КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1973 он) Пленум дээрэ Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ энээндэ жэшээ болоно үгэнэ. Партиин экономическа политикаар Л. И. Брежневэй элидхэл зохёон шиидхэгдэһэн гол шухала асуудалнууд коммунизм байгуулгын теори болон бодото байдалда ехэхэн хубита болохо үгэнэ.

Парти болон орон доторнай тогтоогдоһон амгалан ба ажалай дэбжэлтын оршон байдал, хүдэлмэрилэгшэдэй хүндэтэйгөөр ба эрилтэ ехэтэйгөөр хандаха ушар коммунизм байгуулгын зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэлгэдэ түһална гээд В. Н. Макеев тэмдэглэбэ. Эдэ бүгэдые бидэнэр хүдэлмэридөө ленинскэ өөһөөр хандалга гэжэ нэрлэнэбди. Ажалдаа нимээр хандаха ябадал нэн түрүүн Леонид Ильич Брежневэй өөрынь эдэбхи ехэтэй, олон тоото асуудалнуудта хабаатай ажал ябуулга дээрэһээ харагдажа байна.

Олониитэтэй нягта холбоотой, тэдэнэй дүй дүршэл ба эрдэм ухаанда түшэглэдэг, хүнүүдые нэгэдүүлхэ хүтэлбэрилхэ, тэдэнэй хүсэ шадалые шиидхэгдэхээр ёһотой зорилгонуудта зорюулха шадалтай, оролдосо ехэтэй хүмүүжүүлдэгшэ, анхааралтай, дааруу, илдам зантай хүн — эгээл иимэ хүн гэжэ манай парти, манай арад зон нүхэр Брежневые мэдэнэ.

Уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн, социалис оронуудай аха дүү нүхэсэлдэ Л. И. Брежневэй туйлай ехэ хүсэ гаргадаг тэмдэглэбэ. Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэдэй уулзалга ба зүблөөнүүд дээрэ тэрэнэй хэлэһэн үгэнүүд, теори болон практикын талаар ажал ябуулгань дэлхэйн коммунис хүдэлөө бэхижүүлхын түлөө, социалис хани нүхэсэлые саашадань бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэ тон шухала үүргэ дүүргэнэ.

КПСС-эй XXIV съездһээ хойшонхи үе соо совет гадаадын политикада ехэ амжалтанууд туйлагдажа, уласхоорондын байдалай бэрхэшээл эхэтэй шухала асуудалнууд шууд сэхээр хандажа шиидхэгдэнэ. «Хүйтэн дайнай» арсажа, шахардуу шанга байдалые һуларуулха ябадал хэрэгжэн, социальна элдэб байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан хэдээр хамта ажаһууха ёһо гүримэд батадхагдана. Дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдал тогтоохо найдамтай арга боломжо бии болоно. Экономико, эрдэм наука, техникэ болон соёл культурын талаар алишье талада ашатай туһатай уласхоорондын харилсаа холбоо удаан саг соо байгуулха үндэһэ һуури тогтооно.

Амгалан байдалай ба арадуудай хани нүхэсэлэй, эб найрамдалай түлөө хүн түрэлтэниие зайсуулха ленинскэ политикын талаар партиин XXIV съездын баталан абаһан эб найрамдалай программые бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ КПСС-эй Центральна Комитедэй, ЦК-гай Политбюрогой, нүхэр Л. И. Брежневэй өөрынь эдэбхи ехэтэй шууд сэхэ ажал ябуулга уласхоорондын харилсаанда бэе бэеһээ ойлгохо эрхэ байдал хангаха хэрэгтэ туйлай ехэ удха шанартай.

Эб найрамдалай түлөө, бүхы хүн түрэлтэнэй түлөө һайхан эрээдүйн түлөө оршон тэмсэлдэ Л. И. Брежневтэ «Арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө уласхоорондын ленинскэ шан» олгоһон ушарые бүхы совет хүнүүдтэл адли москвагайхид айхабтар ехэ баясхалантайгаар, сэдьхэлээ ханангяар угтаһан байна гээд, һунгагшадай һанал мэдүүлэн, үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ.

Һунгуулиин Бауманска округой һунгагшад болохоёо байһан һунгалтые политическэ ба ажалай тон ехэ дэбжэлтын оршон байдалда угтажа байна гээд В. Н. Макеев хэлэбэ. Юһэдэхи табан жэлэй, дүрбэдэхи тодорхойлхы жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн үргэн далайсатайгаар дэлгэрэнхэй. Эршэтэ ажалаа үргэдхэн, габшагай ажалай баатаршалгаар москвагайхид Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые улам арьбадхан, манай партиин ленинскэ хараа шугамые нэгэн дуугаар һайшаан дэмжэнэ.

Манай город тушаа, тэрэнэй хүн зоной ажабайдал болон ажаһуудал тушаа Центральна Комитедэй саг үргэлжэ анхарал оролдолго гаргажа байдаг тухай москвагайхид мэдэжэ байдаг. Нииcлэл хотомнай манай хараһаар байтар хубилан гоё һайхан болоно. ажалша зоной ажабайдалай материальна болон культурна хэмжээн дээшэлнэ. Гансал Бауманска округой ажаһуугшадай дунда эдэ жэлнүүдэй туршада 60 мянга гараи хүн шэнэ гэр байрада орожо түбхиинэбэ. Олон арбаад һургуули, больница, хүүгэдэй эмхи зургаанууд, худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой, зоной хэрэглэмжэ хангадаг албанай предприятинууд баригдаһан байна. Эдэ бүхы хубилалтанууд хадаа КПСС-эй ЦК-гай болон правительствын үдэр бүриин анхарал оролдолгын аша үрэ гэжэ бидэ ойлгонобди. Энэ талаар манай депутат — Леонид Ильич Брежнев тон ехэ габьяатай.

Июниин 16-да Леонид Ильич Брежневэй түлөө, коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй нэгэдэлэй кандидадуудай түлөө һунгагшад булгадаа дуугаа үгэхэ байха гэжэ, энэ үдэр совет хүнүүд эбдэршэгүй нэгэдэлээ дахяад харуулха, түрэл Коммунис партияа, Совет правительстваа тойрон, бүри нягтаар жагсаха байха гэжэ этигэжэ байһанаа оратор мэдүүлээ.

Партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретариин тушаалда саашадаа аша үрэ ехэтэйгээр ажаллахыень, энхэ мэндэ ябахыень, коммунис байгуулалтын зорилгонуудые шиидхэлгэдэ, социалис хани харилсаае, дэлхэйн коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе саашадань нягтаруулан нэгэдүүлгын зорилгонуудые шиидхэлгэдэ, эб найрамдалай болон арадуудай зол жаргалай түлөө тэмсэлдэ шэнэ ехэ амжалтануудые туйлахыень В. Н. Макеев Бауманска һунгуулиин округой бүхы һунгагшадай үмэнэһөө, Москвагай бүхы хүн зоной үмэнэһөө Л. И. Брежневтэ хүсэһэн байна.

Этигэмжэтэ нюур—АТЭ-2 заводой хүдэлмэришэн, коммунис ажалай ударник А. Н. Афанасьев Леонид Ильич Брежневэй партийна, гүрэнэй болон ниитын ажал ябуулга тухай сугларагшадта хөөрэжэ үгөө. Партиин шиидхэбэринүүдые болон агууехэ Ленинэй захяа заабаринуудые бодотоор бэелүүлхын түлөө удаа дараалан, нугаршагүйгөөр тэмсэгшэ гэжэ совет арадай Леонид Ильич Брежневые тоолодог байһан тухайдань кандидадай этигэмжэтэ нюур байһан хадаа би онсо тэмдэглэхэ дуратайб гээд, А. Н. Афанасьев хэлээ. Л. И. Брежневэй ажал ябуулгын зам хадаа парти болон арадта алба хэлгын толотомо үльгэр жэшээ мүн.

Коммунис партиин болон совет гүрэнэй, уласхоорондын коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин тушаалда ленинскэ Центральна Комитедые тойрон нягтаар жагсаһан 15 шахуу миллион гэшүүдтэй коммунистнуудай партиин бэлигтэй бэрхэ хүтэлбэрилэгшэ байһанаа харуулаа.

Коммунис байгуулалтын һүр жабхаланта түсэбүүдые ажабайдалда бэелүүлхэ талаар партиин ябуулдаг дотоодын болон гадаадын политикын ленинскэ хараа шугамые зохёожо, бэелүүлхэ талаар Л. И. Брежнев тон ехэ хүдэлмэри хэнэ. Тиин партиин, арад зоной үмэнэ харюусалгаяа үндэрөөр мэдэрэлгын үльгэр жэшээ тэрэ харуулна. Гайхамшаг эмхидхэлшын бэлиг шадабаритай, манай общественэ хүгжөөлгын асуудалнуудые эрдэм ухаанай үндэһөөр шиидхэхые оролдодог, совет хүнүүдэй ажабайдал һайнаар мэдэдэг, партийна шууд сэхэ зантай, эрилтэ ехэтэй, арад зоной аша туһын түлөө саг үргэлжэ анхарал оролдолго гаргажа байдагаараа тэрэ онсо шалгардаг.

Бидэ ерээдүйдөө батаар этигэнэбди гэжэ А. Н. Афанасьев мэдүүлээ. КПСС-эй Генеральна секретарь Л. И. Брежнев түрүүтэй манай партиин, тэрэнэй ЦК-гай болон Политбюрогой совет гүрэнэй экономико болон культурын саашанхи хүгжэлтын үндэһэн асуудалнуудые зоригтойгоор, ухаансар бэрхээр зохёодог байһые бидэ харанабди.

СССР-эй Верховно Соведэй депутадта эрхимэй эрхим кандидат Леонид Ильич Брежневэй түлөө июниин 16-да болохо һунгалтын үедэ дуугаа үгэхыень һунгуулиин Бауманска округой бүхы һунгагшадые А. Н. Афанасьев уряалаа. Манай кандидат нүхэр Л. И. Брежневэй түлөө, коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй нэгэдэлэй кандидадуудай түлөө дуугаа үгэхэдөө, бидэ манай түрэл Коммунис партиин ленинскэ политикын түлөө, КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бодотоор бэелүүлхын түлөө дуугаа үгэхэ байнабди.

Һүүлдэнь Бауманай нэрэмжэтэ МВТУ-гай ректор Социалис Ажалай Герой, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент Г. А. Николаев, үйлэдбэриин «Большевичка» гэжэ нэгэдэлэй оёдолшон В. С. Гриднева, Главмосстройн «Мосэлектромонтаж-2» трестын комсомол-валуушуулай бригадын бригадир, ВЛКСМ-эй XYII съездын делегат Н. Н. Селезнев Сокольническо районой 366-дахи һургуулиин директор, ород хэлэ болон литературын багша Т. П. Зайцева, үгэ хэлээ.

СССР-эй Верховно Соведтэ мүнөө болохоёо байгаа һунгалта хадаа Коммунис партидаа, тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитедтэ совет арадай хизаарлашагүй үнэн сэхэ байһанай шэнэ толотомо гэршэ баримта болохо юм гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэһэн байна. Бауманска һунгуулиин округой һунгагшад июниин 16-да коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй нэгэдэлэй кандидадуудай түлөө бултадаа нэгэн һаналтайгаар дуугаа үгэхэ байха гэжэ батаар этигэжэ байһанаа үгэ хэлэгшэд мэдүүлээ. Тус нэгэдэлэй бата бэхи байһаниинь удаан сагаар, бодото ажабайдалаар туршалга гараха юм.

Нүхэр Л. И. Брежневтэ үгэ үгтэнэ. Суглаанда хабаадагшад тэрээнийе хүл дээрээ зогсон, удаан үргэлжэлһэн нэрьемэ ехэ альга ташалгаар угтана.

* * *

Нүхэр Л. И. Брежневэй үгые манай орон дотор ба дэлхэйн олохон гүрэнүүдтэ гүнзэгы һонирхолтойгоор, айхабтар ехэ анхаралтайгаар шагнаа. Л. И. Брежневэй үгэ Бүхэсоюзна радиогоор, центральна телевиденеэр болон «Интервидение», «Орбита» ба «Восток» гэһэн системэнүүдээр дамжуулагдаа.

Нүхэр Л. И. Брежневтэй һунгагшадай уулзалга партии болон арадай эбдэршэгүй нэгэдэлэй толотомо гэршэ, манай партиин дотоодын болон гадаадын политикые ниислэлэй ажалшадай нэгэн һаналтайгаар дэмжэдэг байһанай, юһэдэхи табан жэлэй түсэбые, КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые москвагайхидай бодотоор бэелүүлхые эрмэлзэжэ байһанай толотомо гэршэ баримта боложо үнгэрөө.

(ТАСС).

МҮНӨӨДЭР—МЕДИЦИНЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ҮДЭР

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РЕСПУБЛИКЫН МЕДИЦИНСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА ВРАЧ ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Элүүрые хамгаалха талаар габьяатай байһанайнь түлөө **Буряадай АССР-эй габьяата врач** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

Васильева Екатерина Ивановнада — Хэжэнгын аймагай больницын ахамад врачай орлогшо.

Жирякова Анна Александровнада — Захааминай аймагай больницын ахамад врач.

Пилданов Самадай Пирнаевичта — Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдэ станциин 4-дэхи больницын ахамад врач.

Рябов Михаил Петровичто — республиканска больницын таһагые даагша.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан. 1974 оной июниин 14.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РЕСПУБЛИКЫН МЕДИЦИНСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Элүүрые хамгаалха талаар олон жэлэй туршада һайнаар ажаллаһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха:

Балуева Евдокия Гавриловнае — уушханай ханяада аргалха Баргажанай диспансерэй медицинскэ сестра.

Баранова Тамара Васильевнае — Яруунын аймагай Гүндын участково больницын фельдшер.

Бархатова Лариса Васильевнае — Улаан-Үдэ хотын городской нарайлалгын байшангай акушерка.

Бобкова Лидия Георгиевнае — Түнхэнэй аймагай Түнхэнэй участково больницын фельдшер.

Брындина Валентина Михайловнае — Тайлса һууринай фельдшерско-акушерскэ пунктын фельдшер.

Гармаева Вера Жамбаловнае — Хурамхаанай аймагай больницын ахамад врачай орлогшо.

Ердомаева Раиса Григорьевнае — Улаан-Үдэ хотын шүдэ эмшэлдэг городской 1-дэхи поликлиникын врач.

Зодиев Юрий Сергеевичые — Хэжэнгын аймагай Сулхарын участково больницын ахамад врач.

Иванова Эмма Емельяновнае — Захааминай аймагай Цахирай участково больницын медицинскэ сестра.

Клочихина Елена Фокеевнае — Улаан-Үдэ хотын 3-дахи больницын медицинскэ сестра.

Литвиненко Анна Филипповнае — Мухар-Шэбэрэй аймагай больницын фельдшер.

Мошнина Мария Михайловнае — Улаан-Үдэ хотын 2-дохи больницын медицинскэ сестра.

Попов Вячеслав Сергеевичые — Кабанскын аймагай Каменска больницын врач.

Пяткова Мария Ефимовнае — ВСЖД-гэй Улаан-Үдэ станциин замай 4-дэхи больницын ахамад медицинскэ сестра.

Раднаева Дора Бандаевнае — республиканска кожно-венерологическа диспансерэй врач.

Соломинская Евгения Самуиловнае — Улаан-Үдын медицинскэ училищиин багша.

Тармаев Владимир Владимировичые — Баунтын аймагай Багдаринай больницын ахамад врач.

Фалилеева Анна Федотовнае — Улаан-Үдэ хотын 4-дэхи поликлиникын медицинскэ сестра.

Цыденов Бато Табхаевичые — Зэдын аймагай Ториин больницын ахамад врач.

Шишмарев Вальтер Иннокентьевичые — «Бурмедтехника» управлениин начальник.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан. 1974 оной июниин 14.

МЕДСЕСТРАНУУДАЙ КОНКУРС

ЛВРЗ-гэй парткабинет соо ехэл хүлгөөтэй. Сагаахан халаадтай басагад урагша хойшоо гүйлдэнэ. «Бү марта, бү тэбдэ, яаралгүй харюусаарай!» — гэһэн захяа үгэнүүдшье дуулдана. Уданшьегүй сугларагшад, хүндэтэ жюри һууриhaa эзэлбэ. Зал соо хон жэн болошобо.

Улаан-Үдын горсоведэй гүйсэдкомой элүүрые хамгаалгын таһагые даагша Д. Р. Еронов конкурс нээжэ, мүрысэхөө һууһан медицинскэ сестрануудта хандажа, амаршалгын үгэ хэлэбэ.

Мүрысөөн эхилбэ. Урда урдаһаа хаража һууһан хорин басагадта биледүүд тараагдаба. Гурбан теоретическэ, хоёр практическа асуудал үгтэбэ. Мүрысөөнэй гурим ехэ хатуу. Теоретическэ асуудалда бэлдэхыень 15 минута, практическадань — 12 минута үгтэбэ. Асуудалда харюунууд тобшо, богони, зүб байха ёһотой. Үнгэрхэдөө яажа хөөрэхэнь шалгагдаха юм. Басагадшье асуудалнуудтаа бэлдэжэ эхилбэд. Уданшьегүй түрүүшын харюунууд бэлэн болобо. Городой 4-дэхи больницын медсестра Татьяна Онушкова тон түрүүн харюусаба. Удаань хүүгэдэй 2-дохи больницын медсестра Занданова Галина харюусахаа бэлэн болобо. Харюусагшад бултадаал тодо һонороор, яб байса хөөрэнэд. Бултанайнь бэлэдхэл һайнтай, бэрхэ мэргэжэлтэд байһаниинь эли харагдана. «Үбшэнтэнэй» гар, хүл, толгой бооходоо булта шадамар бэрхэ байбад. Мүрысөөнэй дүүрэхэлээр жюри ехэл удаан зүблэбэ. Эрхимүүдэй эрхимые элирүүлхэнь бэрхэтэй байгаал хаш!

Жюри иимэ шиидхэбэри гаргаба: түрүүшын һуури городой 4-дэхи поликлиникын медсестра Силецкая Валентинада, хоёрдохи һуури хүүгэдэй 2-дохи больницын медсестра Занданова Галинада, гурбадахи һуури 4-дэхи больницын медсестра Крейденкова Зоядо олгогдобо. Эдэ нүхэд хүндэлэлэй грамотаар болон үнэтэ бэлэгээр шагнагдаһан. Мүрысөөндэ хабаадаһан бусадшье нүхэдтэ үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаба.

Медсестра Валентина Силецкая «Городой эрхим медсестра» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

Д. ДЫЛГЫРОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 4-дэхи больницын медсестра В. Силецкая асуудалда харюусажа байна. Мүрысөөндэ хабаадагшад.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Хилын саанаһаа
· телефон · телеграф · радио

ТҮБИ ДЭЛХЭЙН ҺОНИНУУД

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведтэ һунгалта үнгэргэхэ Бауманска һунгуулиин округой һунгагшадтай уулзалгын суглаан Москвада, Кремлиин Съезднүүдэй ордон соо боложо, эндэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ гадаадын оронуудай хэблэлэй анхарал үргэнөөр татана. Һунгалтын урда тээхи суглаан хэдэ хэдэн оронуудта радио ба телевиденеэр дамжуулагдаа. Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгые дэлхэйн ехэ ехэ информационно агентствэнүүд дэлгэрэнгыгээр мэдээсэһэн байна. Һунгагшадтай уулзалга дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь үгэ хэлэхэдээ, Советскэ Союзай дотоодын ба уласхоорондын байдалда гүнзэгы шэнжэлэл хэһэн, бүхы дэлхэй дээрэ үнэн зүб, бата эб найрамдал хангаха талаар Совет гүрэнэй оролдолго гаргадагыень элирхэйлэн харуулһан байна.

Арадай ажахые хүгжөөлгэдэ, ажалшадай байдал һайжаруулгада туйлаһан амжалтануудаар Советскэ Союз омогорхохо үндэһэ баримтатай юм гээд гадаадын хэблэлэй мэдээсэлнүүд дотор хэлэгдэнэ.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдэй ёһоор шэнэ табан жэлэй түсэб 1975—1990 онуудта арадай ажахые хүгжөөхэ генеральна хараа түсэб бэлдэлгэдэ үндэһэ һууринь болохо байна гээд хэдэ хэдэн мэдээсэлнүүд соо тэмдэглэгдэнэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Советскэ Союзай ба Америкын Холбоото Штадуудай хоорондохи харилсаан һайжаржа байна. Совет-американ харилсаанай бүри һайжархын тула СССР оролдолго гаргана гэжэ Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэнүүдые американ агентствэнүүд онсолон мэдээсэнэ.

***

Советскэ Союзай, социалис оронуудай политикын ашаар уласхоорондын харилсаанда болоһон һайн хубилалтануудай ашаар Дүтын Зүүн зүгтэхи дайн байлдаанай аюулые зайсуулан сараха, империалис эзэрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүү тэмсэл хэхэ таарамжатай байдал тогтоогдожо байна гэжэ Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэнүүдтэ Индиин ЮНИ, ПТИ гэдэг информационно агентствэнүүд анхаралаа хандуулна.

Зүблөөндэ хабаатай оронуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар ниитэ-европын зүблөө амжалтатайгаар түгэсхэхэ шухала байһан тухай Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэнүүдые Франс Пресс агентство онсолон заана.

***

Советскэ Союзай захилаар хоёр ледокол Финляндида бариха тухай хэлсээндэ Хельсинкидэ гар табигдаба.

«Судоимпорт» гэжэ бүхэсоюзна нэгэдэл, Финляндиин судна бүтээдэг «Вяртсиля» гэжэ концерн энэ хэлсээндэ гар табяа. 22 мянган мориной хүсэтэй двигательнүүдтэй ледоколнууд Арктикада хүдэлгэгдэхөөр хараалагдана. Эдэ 1977—1978 онуудта баригдажа дүүргэгдэхэ.

Финляндиин талаһаа — худалдаа наймаанай ба промышленностиин министр Я. М. Янссон, гадаадын худалдаа наймаанай министр И. Лайне, Совет талаһаа — СССР-эй далайн флодой министр Т. Б. Гуженко, СССР-эй гадаадын худалдаа наймаанай министрэй орлогшо Н. Д. Комаров гар табилгын үедэ байлсаа.

***

Бирмын Союз гэдэг Социалис Республикын президент У Не Вин албанай хэрэгээр эндэ ерээд байна. Дүрбэн үдэрэй туршэ соо эндэ байха үедөө президент У Не Вин Сингапурай премьер-министр Ли Куантай хөөрэлдөөнүүдые хэжэ, Зүүн Урда Азидахи байдал тухай, хоёр ороной хоорондохи харилсаан тухай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ.

***

Экономическа харилсан туһалалсалгын Соведэй оршондо аха дүү социалис оронуудтай МНР-эй али бүхы харилсаа холбоон Монгол орондо социализмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха, МНР-ые аграрно-индустриальна оронһоо индустриально-аграрна орон болгохо хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргэнэ гэжэ МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Д. Гомбожав хэлээ. СЭВ-эй 25 жэлэй ойдо зорюулагдажа, Монголой ниислэл хотын партийна ба гүрэнэй эмхинүүдэй түлөөлэгшэдэй баярай суглаан дээрэ тэрэ элидхэл хэһэн байна.

Үнгэрһэн энэ үе соо дайшалхы манлай — МНРП-гэй хүтэлбэри доро, Советскэ Союзай ба аха дүү бусад социалис оронуудай туһаламжа, дэмжэлгын ашаар монгол арад ехэ амжалтануудые туйлаа.

***

Африкан нэгэдэлэй эмхиин гүрэнүүдэй ба правительствануудай толгойлогшонорой 11-дэхи сесси Сомалиин ниислэл хотодо хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр. Энэ түбидэ колониализм үндэһөөрнь усадхаха тухай, афро-араб харилсаае саашадань хүгжөөхэ тухай асуудалнуудые сессидэ хабаадагшад зүбшэн хэлсэнэ.

Мозамбигые сүлөөлхэ фронтын (ФРЕЛИМО) түрүүлэгшэ Самора Машел Мозамбигай арад зоной сүлөөрэлгын үнэн зүб тэмсэлые дэмжэжэ байһанайнь түлөө социалис оронуудай арад зондо, дэлхэйн түрүү үзэлтэй бүхы хүсэнүүдтэ баяр баясхалан хүргэбэ. Социалис оронуудай һаналаа нэгэдэлгэ Мозамбигай бэеэ дааһан байдалтай болохын түлөө тэмсэлдэ ФРЕЛИМО-гой патриодуудай туйлаһан амжалтануудта ехэ үүргэ дүүргэнэ.

Гвиней-Бисау гэжэ Республикын Гүрэнэй Соведэй түрүүлэгшэ Луис Кабрал үгэ хэлэхэдээ, Гвинейн ба Ногоон Хушуун гэдэг аралнуудай бэеэ дааһан байдалай түлөө тэмсэдэг африкан партиин (ПАИГК) патриодуудта ехэ туһаламжа, материальна дэмжэлгэ үзүүлһэнэйнь түлөө Африкын бэеэ дааһан оронуудта, Африкан нэгэдэлэй эмхидэ гүнзэгы сэдьхэлһээ баяр баясхалан хүргэбэ. Республикын шэнэ байдалда туйлагдаһан ехэ амжалтануд тухай тэрэ Ассамблейн делегадуудта хөөрэһэн байна.

(ТАСС).

«Спортлотогой»; «Спортлото-2-ой» июниин 10-да Москвада үнгэргэгдэһэн 16-дахи тиражай дүнгүүд иимэ:

«Спортлото»: Нэгэшье хүн зургаан номер таагаагүй. Табан номер таагшад — 3759 түхэриг, дүрбэн номер тааһан хүнүүд — 37 түхэриг, гурбан номер таагшад 3 түхэриг абаха байна.

«Спортлото-2»: Хэншье зургаан номер таажа шадаагүй. Табан номер таагшад — 2112 түхэриг, дүрбэн номер таагшад — 50 түхэриг, гурбан номер тааһан хүнүүд 3 түхэриг абаха.

16-дахи тиражай шүүбэринүүдые нөөсэлгын кассанууд июниин 21-һээ июлиин 20 болотор түлэхэ юм.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Эб найрамдалай, хүнүүдэй жаргалай түлөө» — түрүү бэшэг. «Бүгэдэ арадай һайндэртэ» — суглуулбари. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указууд.

Хоёрдохи, гурбадахи хуудаһануудта: СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтада зорюулагдана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Хилын саана. Нютаг нютагай һонин.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 13.05 — Һүүлэй һонин. 13.10 — «Будильник» — һурагшадта зорюулагдаһан дамжуулга хэгдэхэ (үнгэтэ). 13.40 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!». 14.40 — Футболоор дэлхэйн чемпионат. Польшын, Аргентинын суглуулагдамал командануud наадаха. ФРГ-һээ дамжуулга хэгдэхэ (үнгэтэ). 16.10— Уласхоорондын панорама. 16.35 — «Киногоор аяншалагшадай клуб» (үнгэтэ). 17.45 — «Причал» — телевизионно уран һайханай фильм (2-дохи сери, Үнгэтэ). 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.40 — «Хүгжэмтэ киоск» (үнгэтэ).

Улаан-Үдэ. 20.10 — СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын үдэртэ зорюулагдаһан тусхай дамжуулга буряад ба ород хэлэн дээрэ хэгдэхэ.

«Орбита». 20.35 — «Останкинодахи концертын студи урина» (үнгэтэ). 21.55 — Экранда кинокомеди «Небесный тихоход» — уран һайханай фильм. 23.20 — Сибириин хатарай гүрэнэй Красноярскын ансамблиин концерт. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

САГАЙ УЛАРИЛ

Июниин 16—17-до республикадамнай үүлэтэйшэг байха. Июниин 17-до зарим газарнуудаар багаханаар бороо орохо, аадарлаха. Баруун-хойноһоо секундын 7—12 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Һуниндөө 6—11, үдэртөө 21—26 градус дулаан болохо. Байгал шадарай болон хойто аймагуудаар һуниндөө 0—5 градус, үдэртөө 14—19 градус дулаан болохо.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд

г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретариат — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

□«БУРЯАД ҮНЭН»□ 1974 оной июниин 16. □ 4-дэхи хуудаһан □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н 03457. Заказ № 0044